

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΟΕΣΣΑΛΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΘΕΜΑ:

“ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΤΟΥ/ΤΗΣ ΝΗΠΙΑΓΩΓΟΥ ΣΤΟ
ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΩΝ ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΣΤΟ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ”

ΜΠΑΛΤΖΗ-ΜΕΛΙΣΣΑ ΔΕΣΠΟΙΝΑ

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ
ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΥ ΚΑΤΕΡΙΝΑ

Β' ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΤΗΣ
ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΓΟΥΛΙΩΤΗΣ

ΒΟΛΟΣ 2010

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ & ΚΕΝΤΡΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ «ΓΚΡΙΖΑ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ»**

Αριθ. Εισ.: 9220/1
Ημερ. Εισ.: 21-12-2010
Δωρεά: Συγγραφέα
Ταξιθετικός Κωδικός: ΠΤ - ΠΠΕ
2010
ΜΠΑ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΘΕΜΑ:

“ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΤΟΥ/ΤΗΣ ΝΗΠΙΑΓΩΓΟΥ ΣΤΟ
ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΩΝ ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΣΤΟ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ”

ΜΠΑΛΤΖΗ-ΜΕΛΙΣΣΑ ΔΕΣΠΟΙΝΑ

Α. Μ: 0206051

ΕΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ: 4^ο

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ

ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΥ ΚΑΤΕΡΙΝΑ

Β' ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΤΗΣ

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΓΟΥΛΙΩΤΗΣ

ΒΟΛΟΣ 2010

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Για την ολοκλήρωση αυτής της πτυχιακής εργασίας θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους όσους με βοήθησαν και με στήριξαν σε αυτή τη προσπάθεια.

Αρχικά, θέλω να ευχαριστήσω την Κυρία Μιχαλοπούλου Κατερίνα Αναπληρώτρια Καθηγήτρια του Παιδαγωγικού Τμήματος Προσχολικής Εκπαίδευσης στο γνωστικό αντικείμενο «Θεωρία και Μεθοδολογία Δραστηριοτήτων Νηπιαγωγείου». Η συμβολή της ήταν πολύτιμη στη διαμόρφωση του θέματος και της δομής της εργασίας. Επίσης, η υπομονή της και η αφιέρωση του χρόνου της για τις συχνές συναντήσεις μας, οι διορθώσεις της και οι προτάσεις της υπήρξαν ουσιαστική βοήθεια για τη διεξαγωγή της πτυχιακής εργασίας.

Επίσης, θα ήθελα να ευχαριστήσω τον Κύριο Απόστολο Μαγουλιώτη Αναπληρωτή Καθηγητή του Παιδαγωγικού Τμήματος Προσχολικής Εκπαίδευσης στο γνωστικό αντικείμενο «Εικαστικές Τέχνες-Υλικά και Τεχνικές Μικροκατασκευών». Τα μαθήματα του μου έμαθαν πολλά πράγματα και μου άνοιξαν νέους ορίζοντες. Επίσης ο τρόπος διδασκαλίας του με έφερε σε επαφή με τις Εικαστικές Τέχνες κάτι που φοβόμουν να δοκιμάσω.

Θέλω να ευχαριστήσω τις οχτώ νηπιαγωγούς για την κατανόηση που έδειξαν και με δέχτηκαν στα νηπιαγωγεία τους για να παρατηρήσω την ώρα των αυθόρμητων δραστηριοτήτων των παιδιών και δέχτηκαν να απαντήσουν στα ερωτηματολόγια που τους έδωσα. Χωρίς την κατανόηση τους η εργασία αυτή δεν θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί.

Τέλος, θέλω να ευχαριστήσω τους γονείς μου Κώστα και Ελένη που με στηρίζουν όλα αυτά τα χρόνια ηθικά και οικονομικά. Αλλά και όσους είναι δίπλα μου όλα αυτά τα χρόνια.

Στα πρόσωπα που αγαπώ...

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ευχαριστίες.....	σελ. 3
Πρόλογος.....	σελ. 7

ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

1. Θεωρίες για το παιχνίδι.....	σελ. 9
2. Τα είδη του παιχνιδιού.....	σελ. 12
3. Η σημασία του παιχνιδιού.....	σελ. 14
4. Η συμβολή του παιχνιδιού.....	σελ. 16
5. Αυθόρμητο παιχνίδι στις γωνιές.....	σελ. 18
6. Το συμβολικό παιχνίδι.....	σελ. 20
7. Η παρατήρηση κατά τη διάρκεια των ελεύθερων δραστηριοτήτων.....	σελ. 22
8. Ο ρόλος του/της νηπιαγωγού στους χώρους παιχνιδιού και οι παρεμβάσεις του/της στο παιχνίδι των παιδιών.....	σελ. 25

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

1. Μεθοδολογία Έρευνας.....	σελ. 29
1.1 Μέθοδος έρευνας.....	σελ. 30
1.2 Δείγμα έρευνας.....	σελ. 31
2. Καταγραφή παρατηρήσεων.....	σελ. 32
3. Αποτελέσματα.....	σελ. 58
3.1 Αποτελέσματα για το ρόλο της νηπιαγωγού.....	σελ. 59

3.2 Αποτελέσματα για το παιχνίδι στις γωνιές.....	σελ. 61
3.3 Αποτελέσματα από τις απαντήσεις των νηπιαγωγών-ρόλος νηπιαγωγού στη τάξη.....	σελ. 63
3.4 Πίνακες αποτελεσμάτων.....	σελ. 66
4. Συμπεράσματα.....	σελ. 68
5. Προτάσεις για την εκπαίδευση των εκπαιδευτικών στην παιδαγωγική του παιχνιδιού.....	σελ. 70
Βιβλιογραφία.....	σελ. 71
Παράρτημα.....	σελ. 75

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το παιχνίδι αποτελεί τη βάση στη ζωή των παιδιών. Είναι μια γεμάτη νόημα διαδικασία κατά την οποία τα παιδιά δημιουργούν ενεργητικά τον κόσμο τους, μπορούν να αναπτυχθούν, να κοινωνικοποιηθούν, να μάθουν και να δημιουργήσουν σχέσεις μεταξύ τους.

Κατά τη διάρκεια της πρακτικής μου άσκησης, συνειδητοποίησα πόσο σημαντικό είναι το παιχνίδι για τα παιδιά. Αυτός ήταν και ο λόγος που αποφάσισα να ασχοληθώ με τους τρόπους παρέμβασης των νηπιαγωγών στο παιχνίδι των παιδιών κατά τη διάρκεια των ελεύθερων δραστηριοτήτων. Θεωρώ πως ο ρόλος της νηπιαγωγού παίζει καθοριστικό ρόλο στην εξέλιξη του παιχνιδιού των παιδιών.

Η εργασία αποτελείται από το θεωρητικό μέρος και από το ερευνητικό μέρος.

Το θεωρητικό μέρος, περιλαμβάνει μια θεωρητική προσέγγιση για το παιχνίδι. Πιο συγκεκριμένα, περιλαμβάνει σημαντικές θεωρίες και ορισμούς για το παιχνίδι καθώς και τα είδη του. Γίνεται αναφορά στο συμβολικό παιχνίδι και το αυθόρμητο παιχνίδι στις γωνιές του νηπιαγωγείου. Αναφορά επίσης γίνεται στη σημασία και τη συμβολή του παιχνιδιού. Επιπλέον, περιλαμβάνει τη διαδικασία της παρατήρησης κατά τη διάρκεια των ελεύθερων δραστηριοτήτων, το ρόλο της/του νηπιαγωγού στους χώρους του παιχνιδιού και τους τρόπους παρέμβασης του/της. Τέλος, επισημαίνεται η εκπαίδευση των εκπαιδευτικών στη παιδαγωγική του παιχνιδιού.

Το ερευνητικό μέρος, περιλαμβάνει τη μεθοδολογία της έρευνας που αναφέρεται στα εργαλεία και στο δείγμα της έρευνας. Στη συνέχεια ακολουθεί η έρευνα που πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια της πτυχιακής εργασίας. Πιο συγκεκριμένα, περιλαμβάνει την καταγραφή των παρατηρήσεων. Ακολουθούν τα αποτελέσματα που προέκυψαν από την καταγραφή των παρατηρήσεων καθώς και τα συμπεράσματα που προέκυψαν από την έρευνα.

Στο τέλος της εργασίας υπάρχει η βιβλιογραφία και το παράρτημα που περιλαμβάνει τα ερωτηματολόγια συμπληρωμένα με τις απαντήσεις, που δόθηκαν στις νηπιαγωγούς των τάξεων που επισκέφτηκα.

ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

1. ΘΕΩΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ

Το παιχνίδι αποτελεί το βασικό χαρακτηριστικό γνώρισμα αλλά και την κύρια απασχόληση του παιδιού της προσχολικής ηλικίας. Παρόλο που το παιδικό παιχνίδι αποτελεί τη βάση στη ζωή των παιδιών εμφανίστηκε στο τέλος του περασμένου αιώνα. Πολλοί ήταν οι ερευνητές που ασχολήθηκαν με την ερμηνεία του παιχνιδιού με αποτέλεσμα να υπάρχουν σήμερα διάφορες θεωρίες για την ερμηνεία του παιχνιδιού. (Κιτσαράς, 2004) .

Στη συνέχεια θα αναφερθούν με συντομία μερικές από τις σημαντικότερες θεωρίες.

Σύμφωνα με τη θεωρία του Piaget, αυτό που συντελεί στη γνωστική κυρίως ανάπτυξη των παιδιών κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού είναι η αφομοίωση νέων υλικών και γνώσεων στις ήδη υπάρχουσες γνωστικές δομές των παιδιών. Εφόσον υπάρχουν διαφορετικά είδη παιχνιδιού για κάθε ηλικία και υπάρχει μια στατική εικόνα των παιδιών στις ικανότητες τους στο παιχνίδι. Με βάση αυτή τη θεωρία ο εκπαιδευτικός έχει το ρόλο του παρατηρητή. (Αυγητίδου, 2001) .

Η θεωρία του Piaget για την οικοδόμηση της γνώσης επηρέασε σημαντικά την παιδαγωγική αντίληψη. Το έργο του αμφισβήτησε απόψεις που θεωρούσαν ότι η ανάπτυξη του παιδιού καθορίζεται μόνο από βιολογικούς παράγοντες και απόψεις που θεωρούν ότι τα παιδιά θα δεχτούν τις γνώσεις από τους ενήλικες. (Γκουγκούλη - Κουριά, 2000) .

Ενδιαφέρον παρουσιάζει ακόμη η άποψη του Piaget για τα παιχνίδια-αντικείμενα. Όταν τα παιδιά παίζουν με αντικείμενα δομούν προοδευτικά το χρόνο , το χώρο και την υπόσταση των αντικειμένων. Για αυτό το λόγο οι παιδαγωγοί πρέπει να ενθαρρύνουν τα παιδιά στο αυθόρμητο παιχνίδι γιατί τα παιδιά με το αυθόρμητο παιχνίδι ασκούν τη νοημοσύνη και τη περιέργεια τους . (Βασιλειάδου, 1979) .

Σε αυτό το σημείο θα αναφερθούμε στη θεωρία του Len Vygotsky η οποία παρουσιάζει διαφοροποιητικά στοιχεία από αυτή του Piaget ως προς το ρόλο του ενήλικου στο παιχνίδι.

Ο Vygotsky εισάγει μια έννοια αυτή της επικείμενης ανάπτυξης. Με την έννοια αυτή: « δηλώνει το διάστημα ανάμεσα στο πραγματικό αναπτυξιακό επίπεδο του παιδιού και το δυνητικό επίπεδο ανάπτυξης, στο οποίο το παιδί μπορεί να φθάσει με τη βοήθεια και την αλληλεπίδραση πιο ικανών ή πιο έμπειρων ατόμων» . Σύμφωνα με την άποψη του Vygotsky ο ενήλικος έχει το ρόλο περισσότερο του βοηθού, συντονιστή παρά του παρατηρητή και αυτό είναι το σημείο που διαφοροποιεί τις δυο θεωρίες. (Αυγητίδου, 2001) .

Ο Bruner εισάγει την έννοια της «σκαλωσιάς» (scaffolding) . Εδώ η σκαλωσιά χρησιμοποιείται μεταφορικά. Η σκαλωσιά όταν χτίζουμε ένα κτίριο μας βοηθάει να τη στηρίζουμε στο κτήριο για να φθάνουμε ψηλά και όσο υψώνεται το κτήριο και τόσο μεγαλώνει η σκαλωσιά και στο τέλος απομακρύνεται. Έτσι εδώ η οικοδόμηση του κτηρίου είναι η ανάπτυξη του

παιδιού και η σκαλωσιά είναι ο τρόπος που ο ενήλικος μπορεί να βοηθήσει την ανάπτυξη του παιδιού. Ανάλογα με το επίπεδο ανάπτυξης στο οποίο βρίσκεται το παιδί η υποστήριξη προσαρμόζεται και στη συνέχεια αν το επίπεδο έχει κατακτηθεί μπορεί να αφαιρεθεί. (Αυγητίδου, 2001) .

Ο Gross υποστηρίζει πως το παιχνίδι έχει βιολογικό χαρακτήρα και δεν διαφέρει από το παιχνίδι των ζώων. Η ανάγκη για το παιχνίδι εμφανίζεται στο παιδί από πολύ νωρίς ενστικτωδώς. Η άποψη αυτή του Gross κυριαρχούσε για πολλά χρόνια στη δυτική ψυχολογία. (Τσιαντζή, 1996) .

Σύμφωνα με τον Freud το παιδί μέσα στο παιχνίδι αντικατοπτρίζει καταστάσεις από τη ζωή των ενηλίκων. Μέσα από το παιχνίδι το παιδί ξεπερνάει δύσκολες καταστάσεις και τραυματικές εμπειρίες που πιθανόν να βίωσε. (Τσιαντζή, 1996) .

Κατά τον Erikson το παιχνίδι είναι μια λειτουργία του εγώ, μια προσπάθεια να συγχρονιστούν οι σωματικές και κοινωνικές λειτουργίες με τον εαυτό του. Θεωρεί πως το παιχνίδι είναι πολύ σημαντικό και συμφωνεί με την άποψη του Freud πως το παιχνίδι βοηθάει το παιδί να ξεπεράσει τους φόβους του. Τονίζει επίσης τη σημασία του ενηλίκου απέναντι στο παιχνίδι. (Τσιαντζή, 1996) .

Η Montessori ταυτίζει το παιχνίδι με την εργασία και θεωρεί πως από μόνο του δεν έχει σκοπό. Όταν το παιδί εργάζεται νιώθει καλά και όταν παίζει κουράζεται. Μέσα από την εργασία δίνεται στο παιδί η ευκαιρία να γνωρίσει τον κόσμο. Κατά την Montessori το παιχνίδι έχει νόημα όταν είναι οργανωμένο. Σε καμία περίπτωση η Montessori δεν αμφισβητεί τη σημασία του παιχνιδιού αλλά δεν το δέχεται σαν μια ελεύθερη δραστηριότητα. (Τσιαντζή, 1996) .

Ο Decroly, συγκρίνει το παιχνίδι με την εργασία και γράφει : « Το παιχνίδι δεν προϋποθέτει συνειδητό σκοπό ή δεν παίζεται πάντως για το σκοπό αυτό, μονάχα η εργασία προϋποθέτει ένα συνειδητό σκοπό, γίνεται για να πραγματοποιηθεί αυτός ο σκοπός, η ίδια η δραστηριότητα δεν είναι πηγή χαράς, είναι πολλές φορές μάλλον οδυνηρή και απαιτεί προσπάθεια» . (Decroly Monchamp) .

Κατά τον Roger Caillois, « το παιχνίδι είναι μορφή καθαρής, δραστηριότητα που βρίσκει τον σκοπό της στον εαυτό της ..., το παιχνίδι είναι χαρά και διασκέδαση σε σύγκριση με τη ζωή». (Madeine Abbadie, 1978) .

Σημαντική ήταν και η συμβολή του Frobel στο παιχνίδι. Ορίζει το παιχνίδι «σαν αυθόρμητη έκφραση του εσωτερικού κόσμου του παιδιού, η οποία του προσφέρει ελευθερία και ευχαρίστηση» . (Αραβάνης, 1981) .

Με τη δημιουργία του παιδικού κήπου εισάγει το παιχνίδι και την ενασχόληση του μέσα από διάφορες δραστηριότητες και θέτει το παιχνίδι στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος. Κατά τον Frobel το παιδί μαθαίνει την

πραγματικότητα μέσα από την πράξη και κατασκευάζοντας. Το παιχνίδι αποτελεί για τον Froebel ένα προ-συνειδητό γνωστικό στάδιο. (Jean Houssaye, 2000) .

2. ΕΙΔΗ ΠΑΙΧΝΙΔΙΟΥ

Ο Piaget διακρίνει τρεις βασικές μορφές παιχνιδιού που αντιστοιχούν σε τρεις βασικές βαθμίδες νοημοσύνης:

- 1) Το παιχνίδι άσκησης το οποίο αρχίζει από μικρή ηλικία. Στην κατηγορία αυτή ανήκουν τα αισθησιοκινητικά παιχνίδια χωρίς σύμβολα και κανόνες , καθώς επίσης και παιχνίδια ερωτήσεων , σε αινίγματα και σε μυθοπλαστικά παιχνίδια.
- 2) Το συμβολικό ή φανταστικό παιχνίδι. Το συμβολικό παιχνίδι σύμφωνα με τον Piaget είναι εγωκεντρικό, αφού το παιδί δίνει τη δική του ιδιότητα στα αντικείμενα. Επίσης είναι ατομικό παιχνίδι, καθώς το παιδί παίζει με «άλλους» . Παίζοντας τα παιδιά μεταβαίνουν από το πραγματικό στο φανταστικό και ενεργοποιούν τη δημιουργικότητά τους. Τα παιδιά εδώ δημιουργούν κατά τρόπο συμβολικό διάφορα αντικείμενα (λ.χ. Ένα κουτάλι κάνει τον άνθρωπο). Διαμορφώνουν φανταστικούς κόσμους.
- 3) Το παιχνίδι κανόνων, το οποίο βοηθάει στην ανάπτυξη της σκέψης. Είναι ένα ομαδικό παιχνίδι που προϋποθέτει κοινωνικές σχέσεις. Γνώρισμα τους είναι η τήρηση κανονισμών και απαγορεύσεων. Κύριο χαρακτηριστικό τους ο συναγωνισμός και η άμιλλα.

(Κιτσαράς, 2004)

Ο Peter Smith περιγράφει τέσσερις τύπους παιχνιδιού:

- 1) Παιχνίδι μετακίνησης, το οποίο περιλαμβάνει δραστηριότητες όπως τρέξιμο, άλματα κ. τ. λ.
- 2) Παιχνίδι με αντικείμενα, στο οποίο τα παιδιά εξερευνούν με τις αισθήσεις τραβώντας, κουνώντας διάφορα αντικείμενα.
- 3) Κοινωνικό παιχνίδι, στο οποίο τα παιδιά έρχονται σε επαφή και με άλλα παιδιά. Το κοινωνικό παιχνίδι μπορεί να είναι παιχνίδι με σωματική επαφή όπως κυνηγητό και χωρίς επαφή όπως κατασκευές.
- 4) Φανταστικό παιχνίδι, στο οποίο τα αντικείμενα και οι πράξεις μετατρέπονται σε μια φανταστική κατάσταση.

(Cole, 2002)

Παρακάτω θα επισημανθούν οι μορφές που παίρνει το παιχνίδι στο χώρο του νηπιαγωγείου σύμφωνα με τον οδηγό της νηπιαγωγού.

Το παιχνίδι στο νηπιαγωγείο εμφανίζεται ως μέσο για τη διδασκαλία εννοιών και διαδικασιών, ως ελεύθερο παιχνίδι και ως παιχνίδι στο οργανωμένο μαθησιακό περιβάλλον.

Το παιχνίδι μπορεί να πάρει πολλές μορφές μέσα στο νηπιαγωγείο. Έτσι μπορούμε να έχουμε τα παρακάτω είδη παιχνιδιών:

- Το παιχνίδι κανόνων. Όπως τα συμβολικό παιχνίδι, το ομαδικό, το παραδοσιακό, το επιτραπέζιο.
- Το παιχνίδι κίνησης. Μπορεί να είναι εξάσκησης(π. χ. ισορροπία) ή κανόνων.
- Παιχνίδι με αντικείμενα. Όπως για παράδειγμα δημιουργικό παιχνίδι κατασκευών, συμβολικό παιχνίδι με διάφορα αντικείμενα, επιτραπέζιο και παραδοσιακό παιχνίδι.
- Παιχνίδι γλώσσας. Όπως μια ηχητική έκφραση και παιχνίδι με λέξεις και φράσεις(π. χ. αινίγματα) .
- Τέλος, το παιχνίδι μπορεί να είναι μοναχικό όπου το κάθε παιδί παίζει μόνο του, παράλληλο όπου τα παιδιά παίζουν μαζί χωρίς όμως να βοηθάει το ένα το άλλο και συνεργατικό στο οποίο τα παιδιά συνεργάζονται μεταξύ τους.

3. Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΑΙΧΝΙΔΙΟΥ

Όπως αναφέρθηκε το παιχνίδι αποτελεί κύρια απασχόληση των παιδιών. Τα παιδιά εκτός από τις ώρες που κοιμούνται καταναλώνουν πολλές ώρες παίζοντας. Διαπιστώνουμε λοιπόν πως το παιχνίδι είναι μια πραγματική ανάγκη των παιδιών. Πολλοί έχουν υποστηρίξει πως το παιχνίδι είναι η παγκόσμια γλώσσα των παιδιών. Μέσα από αυτό τα παιδιά επικοινωνούν και εκφράζονται πιο εύκολα από ότι με τον προφορικό λόγο. (Κιτσαράς, 2001) .

Η λειτουργία του παιχνιδιού και η σημασία του στην ανάπτυξη του παιδιού είναι πολύ σημαντικές. Σύμφωνα με την Cattanch(1995), το παιχνίδι επιτελεί τέσσερις βασικού ρόλους, αφού βοηθά: α) στην κατανόηση του κόσμου από το παιδί, β) στην κατάκτηση και κατανόηση πλευρών της ταυτότητας, γ) στην ανάπτυξη της σκέψης και της φαντασίας, ως μια ισχυρή συμβολική διαδικασία, και δ) στην κατανόηση του πολύπλοκου φάσματος των σχέσεων με τα πράγματα και, κυρίως με τα άλλα πρόσωπα. (Χατζηχρήστου, 2008)

Είναι δύσκολο όμως να ερμηνεύσουμε τον όρο παιχνίδι καθώς υπάρχει μεγάλη ασυμφωνία μεταξύ των ειδικών. Παρότι το παιχνίδι φαίνεται να έχει μια σημασία που είναι κατανοητή και αποδεκτή από όλους οι ασχολούμενοι με τη μελέτη του παιχνιδιού δεν έχουν καταλήξει σε έναν ευρύτερα αποδεκτό ορισμό. Σε δυο χαρακτηριστικά όμως υπάρχει συμφωνία: α) «το παιχνίδι είναι πηγή ευχαρίστησης και απόλαυσης» β) ότι «δεν εξυπηρετεί κάποιο συγκεκριμένο-προκαθορισμένο σκοπό». (Δημητρίου-Χατζηνεοφύτου, 1997) .

Το παιχνίδι είναι μια πολυσύνθετη δραστηριότητα, ο χαρακτήρας του δεν μπορεί να περιγραφεί μέσω λίγων στοιχείων αλλά μέσω μιας διαλεκτικής κατανόησης(Sutton-Smith, 1978) . Η μελέτη και η σημασία του δεν περιορίζεται μόνο στο παιχνίδι που παίζουν τα παιδιά αλλά και σε μια σειρά άλλων πραγμάτων που σχετίζονται με το παιχνίδι των παιδιών όπως τα ενδιαφέροντα του παιδιού, στους ενήλικες που ασχολούνται με το παιχνίδι των παιδιών κ.α.

Το παιχνίδι πρέπει να είναι αυθόρμητο, οικιοθελές και αυτεξούσιο(Froebel 1887, Huizinga 1995, Rubin 1980) . Μόνο έτσι τα παιδιά θα εμπλακούν ευχάριστα σε αυτό καθώς το παιχνίδι τους θα έχει κάποιο νόημα καθώς προήλθε με δική τους θέληση και πρωτοβουλία.

Δεν μπορούμε να επιβάλουμε το παιχνίδι στα παιδιά γιατί σε αυτή την περίπτωση θα σταματήσουν να παίζουν. (Σοφία Αυγητίδου, 2001) .

Το παιχνίδι επίσης μπορεί να είναι αγωνιώδες, αιμοχαρές και ανελεύθερο (Huizinga 1995) . «Το παιχνίδι είναι ουσιαστικά μια ενεργητικότητα εξερευνητική, μια περιπέτεια, μια πείρα, μια συμβατική περίοδος» . (Κυριαζοπούλου- Βαληνάκη, 1997) .

Μια άλλη διάσταση του παιχνιδιού είναι πως το παιχνίδι είναι μια κοινωνική δραστηριότητα αφού οι ανθρώπινες σχέσεις παίζουν πολύ σημαντικό ρόλο. Μέσα από το παιχνίδι τα παιδιά επικοινωνούν μεταξύ τους και δημιουργούν σχέσεις. Το παιχνίδι όμως δεν αποτελεί μόνο μέσο

κοινωνικοποίησης. Καθώς το παιδί παίζει δίνει ταυτόχρονα πληροφορίες για το επίπεδο κοινωνικοποίησης στο οποίο βρίσκεται και βοηθάει τον εκπαιδευτικό να εντοπίσει πιθανές προβληματικές καταστάσεις. (Γκουγκούλη - Κουριά, 2000) .

4. Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΠΑΙΧΝΙΔΙΟΥ

Δεν υπάρχει αμφιβολία πως το παιχνίδι είναι ένα ευχάριστο, υγιεινό, μορφωτικό μέσο που συμβάλλει στην ανάπτυξη του παιδιού. Τι είναι όμως αυτό που πραγματικά κάνει το παιχνίδι τόσο σημαντικό και σπουδαίο εκπαιδευτικό μέσο;

Αρχικά αυτό που κάνει το παιχνίδι να διαφέρει από τις οργανωμένες δραστηριότητες είναι ότι το παιχνίδι αποτελεί πρωτοβουλία του παιδιού και ανταποκρίνεται στις ανάγκες του και τα ενδιαφέροντα του παρέχοντας του εμπειρίες γεμάτες νόημα που οδηγούν έμμεσα στη μάθηση. (Αυγητίδου, 2001)

Τα παιδιά έχουν την ευκαιρία να επιλέξουν μόνα τους το παιχνίδι με το οποίο επιθυμούν να ασχοληθούν, το οποίο θα ανταποκρίνεται στα δικά τους ενδιαφέροντα. Με αυτόν τον τρόπο νιώθουν ανεξάρτητα και οδηγούνται αυθόρμητα στη μάθηση κάτι που δεν συμβαίνει στις οργανωμένες από τη/τον νηπιαγωγό δραστηριότητες. Ας δούμε όμως ποια είναι γενικά η συμβολή του στην ανάπτυξη του παιδιού.

Το παιχνίδι είναι μια δραστηριότητα στην οποία τα παιδιά συναναστρέφονται με τους συνομηλίκους τους βιώνοντας κοινές εμπειρίες και προσπάθειες για την επίτευξη του ίδιου σκοπού. Ο κοινός αυτός σκοπός του παιχνιδιού βοηθάει τα παιδιά να κοινωνικοποιηθούν, καλλιεργεί επίσης ο σεβασμός μεταξύ τους και η συνεργασία καθώς συναναστρέφονται με τα άλλα παιδιά.

Μέσα από το παιχνίδι το παιδί καλλιεργεί εκτός από την προσωπικότητα του και τη σωματική του υγεία. Καθώς το παιδί παίζει και κινείται βελτιώνει τη σωματική του ανάπτυξη. Η επιδεξιότητα, η μυϊκή δύναμη, η αντοχή, η ισορροπία είναι μερικές από τις ικανότητες που εξασκεί το παιδί μέσα από το παιχνίδι. Επίσης μέσα από το παιχνίδι το παιδί μαθαίνει να ελέγχει το σώμα του, τις κινήσεις του καθώς μπαίνει σε διάφορους ρόλους και προσαρμόζει το σώμα του ανάλογα με τις ανάγκες του παιχνιδιού. Αντιλαμβανόμαστε λοιπόν πως το παιχνίδι είναι απαραίτητο για την υγεία του παιδιού. (Τσιαντζή, 1996) .

Ακόμη μέσα από το παιχνίδι καλλιεργείται η πνευματική ανάπτυξη του παιδιού, διότι διευρύνεται το πνεύμα του, συγκεντρώνεται η προσοχή του, αναπτύσσεται η κρίση, ο συλλογισμός, η φαντασία και η μνήμη.

Παράλληλα συμβάλλει και στη συναισθηματική του ανάπτυξη, προκαλώντας ευχάριστες συναισθηματικές καταστάσεις οι οποίες συμβάλλουν στην πνευματική ευφορία. Μέσα από το παιχνίδι τα παιδιά ανακουφίζονται από στεναχώριες, λύπες, εντάσεις και με τον τρόπο αυτό αποκαθίσταται η συναισθηματική τους ισορροπία. Το παιχνίδι ακόμη αποτελεί μέσο εκτόνωσης για την καταπολέμηση του άγχους και της ψυχικής υπερέντασης .

Τέλος, τα παιδιά μέσα στο παιχνίδι αναπαριστούν τον κόσμο και εκφράζονται με τρόπο που δεν θα μπορούσαν να εκφραστούν λεκτικά με

ξεκάθαρο και σαφή τρόπο. Το παιχνίδι απελευθερώνει τα παιδιά και αποτελεί τρόπο έκφρασης για αυτά. (Catherine Garvey, 1990) .

Διαπιστώνουμε με όλα τα παραπάνω πως ο ρόλος του παιχνιδιού είναι ιδιαίτερα σημαντικός για την ομαλή ανάπτυξη του παιδιού και έχει σημαντική επίδραση στο τρόπο εξέλιξης του. Είναι απαραίτητο λοιπόν να παροτρύνουμε τα παιδιά να παίζουν και να παρατηρούμε το παιχνίδι τους καθώς μέσα από αυτό μπορούμε διαπιστώσουμε πολλά για το σωματικό, πνευματικό και συναισθηματικό επίπεδο στο οποίο βρίσκονται τα παιδιά.

5. ΑΥΘΟΡΜΗΤΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΣΤΙΣ ΓΩΝΙΕΣ

Όπως έχουμε επισημάνει τα παιδιά στο νηπιαγωγείο παίζουν και με αυτό τον τρόπο κοινωνικοποιούνται, μαθαίνουν και αναπτύσσουν σχέσεις με άλλα παιδιά. Στην καθημερινή σχολική πραγματικότητα τα παιδιά παίζουν ελεύθερα και οργανώνουν το δικό τους παιχνίδι μαζί με τα άλλα παιδιά ή παίζουν υπό την καθοδήγηση των νηπιαγωγών σύμφωνα με προγραμματισμένες δραστηριότητες. (Αυγητίδου, 2001) .

Πιο συγκεκριμένα σύμφωνα με το βιβλίο δραστηριοτήτων το παιχνίδι παίρνει τη μορφή «αυθόρμητων δραστηριοτήτων» και των «οργανωμένων δραστηριοτήτων» . Οι πρώτες «επιλέγονται, οργανώνονται και αναπτύσσονται από τα νήπια, σύμφωνα με το ρυθμό τους, και απορρέουν από το σκόπιμο οργανωμένο περιβάλλον» . (Βιβλίο δραστηριοτήτων για το νηπιαγωγείο, 1990) .

Κατά τη διάρκεια των ελεύθερων δραστηριοτήτων τα παιδιά παίζουν ελεύθερα, επιλέγουν μόνα τους τα υλικά που θα χρησιμοποιήσουν και οργανώνουν μόνα τους τη δραστηριότητα ανάλογα με το ρυθμό τους. Μέσα από τον αυθόρμητισμό τα παιδιά ευχαρίστια το παιχνίδι και νιώθουν ελεύθερα. Παρόλο που τα παιδιά παίζουν μόνα τους η/ο νηπιαγωγός μπορεί να μετατραπεί σε ένας καλός παρατηρητής και να καταγράψει τις συμπεριφορές των παιδιών. (Γκουγκούλη - Κουριά, 2000) .

Από την άλλη πλευρά «Οι οργανωμένες δραστηριότητες κατευθύνονται από τη νηπιαγωγό προκειμένου να υλοποιηθούν οι στόχοι του αναλυτικού προγράμματος» (Βιβλίο δραστηριοτήτων για το νηπιαγωγείο, 1990) .

Στη συγκεκριμένη εργασία θα ασχοληθούμε με τις αυθόρμητες δραστηριότητες του νηπιαγωγείου καθώς το αντικείμενο που μας απασχολεί είναι οι τρόποι παρέμβασης του/της νηπιαγωγού κατά τις ελεύθερες δραστηριότητες των παιδιών. Για αυτό λοιπόν, σε αυτό το σημείο θα επισημανθούν η μεθόδευση και η οργάνωση των ελεύθερων δραστηριοτήτων.

Σύμφωνα με το ημερήσιο πρόγραμμα δραστηριοτήτων των νηπίων οι ελεύθερες δραστηριότητες των παιδιών πραγματοποιούνται με τη βοήθεια των «γωνιών». Πρόκειται για χώρους απλούς που ο καθένας έχει το δικό του θέμα και διαθέτει και τα κατάλληλα υλικά (Γερμανός, 1993) .

Οι «γωνιές» αποτελούν μια μικρογραφία από τον κόσμο των ενηλίκων. Έτσι μπορεί να υπάρχει η «γωνιά» του μανάβικου, του φούρνου, του ιατρείου κ. λ. π. Υπάρχουν γωνιές που λειτουργούν όλη τη χρονιά όπως της βιβλιοθήκης και γωνιές που λειτουργούν και προσαρμόζονται ανάλογα με τις ανάγκες της κάθε δραστηριότητας. (Οδηγός νηπιαγωγού) .

Οι «γωνιές» οργανώνονται και κατευθύνονται από τα παιδιά. Τα νήπια επιλέγουν τα υλικά που θα έχει η κάθε «γωνιά» και τις διαμορφώνουν ανάλογα με τις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα τους. Τα παιδιά χωρίζονται σε

μικρές ομάδες και επιλέγουν μόνο τους που θέλουν να παίξουν. (Αυγητίδου, 2001) .

Η κάθε «γωνιά» συνήθως αποτελείται από ένα τραπέζι με καρεκλάκια ή ένα χαλί ανάλογά με το είδος της γωνιάς. Οι «γωνιές» πρέπει να ξεχωρίζουν η μια από την άλλη και να είναι ευδιάκριτες. Η κάθε «γωνιά» είναι εξοπλισμένη με τα κατάλληλα υλικά όπως παιχνίδια, εργαλεία τα οποία πρέπει να είναι καλά τακτοποιημένα σε ράφια ή κιβώτια και σε κατάλληλη θέση ώστε να μπορούν τα παιδιά να τα πάρουν και τα ξανά τοποθετήσουν στην ίδια θέση. Τα υλικά αυτά δεν είναι μόνιμα στην κάθε «γωνιά» αλλά αντικαθίσταται από καινούρια όταν σταματήσουν να κινούν το ενδιαφέρον των παιδιών. (Βιβλίο δραστηριοτήτων για το νηπιαγωγείο, 1990) .

Το παιχνίδι στις «γωνιές» αποτελεί ένα πολύ σημαντικό κομμάτι στο ημερήσιο πρόγραμμα του νηπιαγωγείου. Παίζοντας τα παιδιά στις «γωνιές» δοκιμάζουν τις ιδέες τους και προσαρμόζουν τα πράγματα έτσι ώστε να είναι κατανοητά. Τα παιδιά μαθαίνουν να παίρνουν πρωτοβουλίες καθώς συμμετέχουν ενεργά στο παιχνίδι. Σε αυτό βοηθάει ο σχεδιασμός των «γωνιών» όπου σέβεται τις ιδιαιτερότητες των παιδιών. (Σιβροπούλου, 1997) .

Στο πλαίσιο αυτό τα παιδιά νιώθουν ελεύθερα να πειραματιστούν, να δοκιμάσουν καινούρια υλικά, να δημιουργήσουν, να επιλύσουν προβλήματα και να συναναστραφούν με τους συνομηλίκους τους.

Σύμφωνα με το αναλυτικό πρόγραμμα του νηπιαγωγείου «οι γωνιές ευνοούν την ατομική και ομαδική δραστηριότητα και υποβοηθούν την ολόπλευρη ανάπτυξη του νηπίου» επίσης συμβάλλουν στην κοινωνική ανάπτυξη του παιδιού μέσα από τη συνεργασία και τη νοητική ανάπτυξη μέσα από την απόκτηση γνώσεων. (Βιβλίο δραστηριοτήτων για το νηπιαγωγείο, 1990) .

Πέρα όμως από την απασχόληση και τη ψυχαγωγία που προσφέρουν οι «γωνιές» στα παιδιά πρέπει να έχουν και μια λειτουργική σχέση ανάμεσα τους ώστε να λειτουργούν σωστά και να διατηρούν τη δυναμική και τη ζωντάνια τους. (Δαράκη - Χατζηκωνσταντίνου, 1981) .

Τέλος, ο χώρος της «γωνιάς» είναι πολύ σημαντικός, γιατί δίνει τη δυνατότητα στον/στην νηπιαγωγό να παρατηρήσει τα παιδιά και να αντιληφθεί το πώς σκέφτονται, ποια είναι τα ενδιαφέροντα του κάθε παιδιού και ποιες οι δεξιότητες του. (Κόφφας, 1994) . Με αυτό τον τρόπο ο/η νηπιαγωγός σχηματίζει μια εικόνα για το κάθε παιδί ξεχωριστά, γνωρίζει τις ιδιαιτερότητες του κάθε παιδιού έτσι ώστε να καταλαβαίνει πότε χρειάζεται να παρεμβαίνει στο παιχνίδι των παιδιών.

6. ΣΥΜΒΟΛΙΚΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ

Το συμβολικό παιχνίδι είναι παιχνίδι στο οποίο ένα αντικείμενο αντιπροσωπεύει κάποιο άλλο. Είναι ατομικό και ομαδικό και σύμφωνα με μελέτες το συμβολικό παιχνίδι εμφανίζεται από τις αρχές του 2^{ου} έτους της ζωής των παιδιών και στην πορεία γίνεται όλο και πιο σύνθετο. (Cole, 2002)

Κατά τη διάρκεια του συμβολικού παιχνιδιού τα παιδιά μιμούνται πρόσωπα, καταστάσεις και μεταβαίνουν για λίγο στον κόσμο των μεγάλων. Συμβολικά παιχνίδια μπορεί να είναι ο "ζαχαροπλάστης", ο "φούρναρης", "ο κομμωτής" κ.τ.λ. Τέτοια παιχνίδια στο νηπιαγωγείο τα συναντάμε κυρίως κατά τη διάρκεια των ελεύθερων δραστηριοτήτων στις "γωνιές". Τα παιδιά παίζουν συνήθως ομαδικά και μιμούνται καταστάσεις από το κοντινό τους περιβάλλον. Τα παιδιά υποδύομενα ρόλους άλλων μαθαίνουν να ελέγχουν τη συμπεριφορά του προσώπου που υποδύονται, πράγμα που θα δυσκολευόταν να το κάνουν έξω από το παιχνίδι. (Κυριαζοπούλου-Βαληνάκη, 1997).

Τα νήπια επίσης προσποιούνται ότι τα πραγματικά αντικείμενα που βλέπουμε είναι κάτι άλλο από αυτό που βλέπουμε μετατρέποντας έτσι τα διάφορα αντικείμενα σε κάτι άλλο σύμφωνα με τις ανάγκες τους. Έτσι το καρεκλάκι μπορεί να γίνει αυτοκίνητο, το τραπέζι σπίτι κ. ο. κ. (Κόφφας, 1994).

Με το συμβολικό παιχνίδι το παιδί ανακαλύπτει τον εαυτό αλλά και τους άλλους. Σύμφωνα με τον Μπεζεβέγκη (1991) "η συστηματική ενασχόληση του παιδιού με το συμβολικό παιχνίδι ευνοεί την ανάπτυξη της δημιουργικής του ικανότητας, βελτιώνει την ικανότητα του να παίρνει τη θέση του άλλου, διευκολύνει την κατάσταση της έννοιας της γνωστικής διατήρησης και αυξάνει τη γλωσσική ευχέρεια του παιδιού".

Επίσης ο Piaget (1979) αναφέρει: "στο συμβολικό παιχνίδι το παιδί αναπαριστά συμβολικά και κατά συνέπεια ξαναζεί, μετασχηματίζοντας ανάλογα με τις ανάγκες του το σύνολο της βιωμένης και μη αφομοιωμένης πραγματικότητας. Στο περιεχόμενο του είναι η ικανοποίηση του εγώ και η πραγματοποίηση των επιθυμιών σε αντίθεση με τη λογική κοινωνικοποιημένη σκέψη, η οποία προσαρμόζει το εγώ στο πραγματικό και εκφράζει τις κοινά αποδεκτές αλήθειες".

Διαπιστώνουμε λοιπόν την παιδαγωγική αξία που έχει το συμβολικό παιχνίδι καθώς βοηθάει το παιδί να ενταχθεί ομαλά στην κοινωνία, να γνωρίσει τον κόσμο των μεγάλων αλλά να και τον εαυτό του. Πέρα λοιπόν από τη διασκέδαση και την ευχαρίστηση που προσφέρει στα παιδιά η αυθόρμητη αυτή δραστηριότητα συμβάλει στην ανάπτυξη της σκέψης και στην απελευθέρωση της φαντασίας. (Κιτσαράς, 2004).

Τέλος, το συμβολικό παιχνίδι δίνει την ευκαιρία στην/στον νηπιαγωγό να παρατηρήσει μέσα από το παιχνίδι των παιδιών, τη συμπεριφορά τους καθώς και τις συμβολικές τους πράξεις. Με αυτόν τρόπο ο/η νηπιαγωγός μπορεί να

συλλέξει χρήσιμες πληροφορίες για τον χαρακτήρα και την πρόοδο του κάθε παιδιού και να προβεί σε συμπεράσματα που θα ενισχύσουν το εκπαιδευτικό του/της έργο.

Σημαντικό είναι όμως και ο χώρος του νηπιαγωγείου να είναι κατάλληλα διαμορφωμένος. Στο νηπιαγωγείο πρέπει να υπάρχουν γωνίες με πολυάριθμα υλικά και αντικείμενα καθώς και η κατάλληλη ατμόσφαιρα όπου τα παιδιά θα νιώθουν άνετα και ελεύθερα. Με αυτό τον τρόπο θα δοθούν στα παιδιά ευκαιρίες για ατομικό και ομαδικό παιχνίδι. Το παιχνίδι λοιπόν, προϋποθέτει και το κατάλληλο περιβάλλον που ο/η νηπιαγωγός οφείλει να διαμορφώσει στο χώρο του νηπιαγωγείου.

7. Η ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΩΝ ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

Όπως ήδη έχουμε αναφέρει ο χώρος του παιχνιδιού προσφέρεται για παρατήρηση. Η παρατήρηση του παιχνιδιού μας προσφέρει πολλές δυνατότητες όπως το να αντιληφθούμε τον τρόπο σκέψης και δράσης των παιδιών. Στόχος της παρατήρησης μπορεί να είναι η ενθάρρυνση των παιδιών, η κατανόηση του τι κάνουν τα παιδιά, ποιες στρατηγικές χρησιμοποιούν στο παιχνίδι τους και ποια είναι τα ενδιαφέροντα τους. (Αυγητίδου, 2001) .

Ο εκπαιδευτικός είναι αναγκασμένος να παρατηρεί συνέχεια τα παιδιά αφού η παρατήρηση ως μεθοδικά κατευθυνόμενη και ελεγχόμενη αντίληψη προηγείται όλων των αποφάσεων για τη λήψη συγκεκριμένων παιδαγωγικών και διδακτικών μέτρων, συνοδεύει την εφαρμογή τους, ελέγχει και σταθμίζει την αποτελεσματικότητά τους. (Koeck, 1990)

Το παιδί καθώς παίζει με τα αντικείμενα εξελίσσεται .Σε αυτό το σημείο δίνεται στον/στην νηπιαγωγό η ευκαιρία να παρατηρήσει τα νήπια και να βγάλει συμπεράσματα συγκρίνοντας το με αυτή ενός φυσιολογικά αναπτυσσόμενου παιδιού. Οι αυθόρμητες κινήσεις των παιδιών συνιστώνται ως πεδία παρατήρησης για τον/την νηπιαγωγό.

Αυτό όμως που κάνει την παρατήρηση τόσο σημαντική διαδικασία είναι το γεγονός ότι δεν περιορίζεται σε μια μόνο τυχαία χρονική στιγμή αλλά χρησιμοποιείται ως ένα συνεχές εργαλείο του/της νηπιαγωγού για την καταγραφή των συνεχών αλλαγών του νηπίου.

Από αυτή την πλευρά διαπιστώνουμε και την εγκυρότητα αυτής διαδικασίας καθώς η παρατήρηση δεν αποτελεί ξεχωριστό και απρογραμμάτιστο κομμάτι της εκπαιδευτικής διαδικασίας αλλά προσαρμόζεται μέσα στην καθημερινότητα και εξυπηρετεί βασικούς στόχους της παιδαγωγικής. (Γκουγκούλη - Κουριά, 2000) .

Διαπιστώνουμε λοιπόν πως το παιχνίδι δίνει τη δυνατότητα στον /στην νηπιαγωγό να παρατηρήσει τον κοινωνικό και συναισθηματικό χαρακτήρα του κάθε παιδιού καθώς και την πρόοδο του.

Ας δούμε όμως τι είναι αυτό που οφείλει να παρατηρήσει ο/η νηπιαγωγός στα νήπια κατά τη διάρκεια των ελεύθερων δραστηριοτήτων.

Πρώτον, ικανότητες συναισθηματικής προσαρμογής. Δηλαδή παρατηρεί αν τα παιδιά συγκεντρώνονται σε αυτό που κάνουν, πως αντιδρούν τα παιδιά σε διάφορες καταστάσεις, πως με τα άλλα παιδιά, σε περιπτώσεις αποτυχίας και επιτυχίας κ.α.

Δεύτερον, γενικές ικανότητες του νηπίου. Τη γλωσσική του εξέλιξη, τη φαντασία του, το γνωστικό επίπεδο στο οποίο βρίσκεται, την οπτικοακουστική του αντίληψη κ.α.

Τρίτον, Ικανότητες κοινωνικής προσαρμογής. Αν το παιδί συνεργάζεται και επικοινωνεί με τα άλλα παιδιά της τάξης. (Κόφφας, 1994) .

Συχνά όμως ο/η νηπιαγωγός βγάζει βιαστικά συμπεράσματα γιατί πιθανόν να μην έχει παρατηρήσει όλα τα απαραίτητα στοιχεία που χρειάζονται ώστε να σχηματίσει μια πιο ολοκληρωμένη και αξιόπιστη εικόνα. Η Στέλλα Βοσνιάδου στο βιβλίο της μας παραθέτει κάποια σημαντικά στοιχεία που θα μας βοηθήσουν να μην προβούμε σε βιαστικά συμπεράσματα.

Ας ξεκινήσουμε να δούμε τι θα πρέπει να παρατηρήσουμε στη συμπεριφορά ενός παιδιού καθώς τα παιδιά χρησιμοποιούν τα υλικά κατά τη διάρκεια των ελεύθερων δραστηριοτήτων.

Αρχικά αυτό που πρέπει να παρατηρήσουμε είναι τη γλώσσα που χρησιμοποιεί το παιδί. Δηλαδή πως μιλάει, δυνατά, χαμηλά, φοβισμένα, νευριασμένα, μπορεί και διηγείται ιστορίες, κομπιάζει όταν μιλάει κ. τ. λ. Όλα όσα αφορούν τη φυσική ποιότητα της φωνής.

Ακόμη καταγράφουμε τις κινήσεις του σώματος του παιδιού καθώς παίζει. Το παιδί είναι άνετο, σφιγμένο, καταβάλει αρκετή προσπάθεια, δίνει να βαριέται κ. τ. λ.

Τέλος, προσδιορίζουμε τις εκφράσεις του προσώπου. Χαμογελάει το παιδί καθώς χρησιμοποιεί τα υλικά, δαγκώνει τα χείλη του, κλαίει κ. τ. λ.

Έχοντας όλα αυτά τα στοιχεία η Βοσνιάδου υποστηρίζει πως μπορούμε να συμπεράνουμε τη συναισθηματική αντίδραση του παιδιού απέναντι στα υλικά.

Γνωρίζουμε επίσης πως τα παιδιά παίζουν πολύ συχνά με συμβολικά παιχνίδια. Έτσι η Βοσνιάδου υποστηρίζει πως κατά τη διάρκεια του συμβολικού παιχνιδιού δίνονται αρκετές ευκαιρίες να παρατηρήσει ο/η νηπιαγωγός τη συμπεριφορά των παιδιών γιατί στο συμβολικό παιχνίδι καθώς τα παιδιά παίζουν εξερευνούν τον κόσμο των μεγάλων, παραθέτουν τις ιδέες, ενεργοποιούν τη φαντασία τους μετατρέποντας διάφορα αντικείμενα σε αληθινά και παράλληλα συνεργάζονται με τα άλλα παιδιά. Ταυτόχρονα μοιράζονται τις επιθυμίες και τους φόβους τους. Πέρα όμως από αυτά τα παιδιά εκφράζουν επίσης και τις κοινωνικές στάσεις και τις σχέσεις τους.

Έχουμε λοιπόν να παρατηρήσουμε αρκετά στοιχεία και κυρίως τις συμβολικές πράξεις που κάνει το παιδί βάζοντας ένα συμβολικό αντικείμενο να υποδυθεί κάτι, πως ονομάζει το παιδί τα διάφορα αντικείμενα τα οποία αντιπροσωπεύουν κάτι και τέλος όταν το παιδί χρησιμοποιεί ένα συμβολικό αντικείμενο ποια είναι η ποιότητα της φωνής του. (Βοσνιάδου, 1991) .

Αφού αναφερθήκαμε σε αρκετά στοιχεία στα οποία οφείλει ο/η νηπιαγωγός να δώσει προσοχή και να τα καταγράψει πρέπει να επισημάνουμε πώς για να έχουμε ένα αξιόπιστο συμπέρασμα για τη συμπεριφορά του κάθε παιδιού πρέπει τα στοιχεία που έχουμε συλλέξει να αντιστοιχούν σε επαναλαμβανόμενες συμπεριφορές των παιδιών και όχι σε μεμονωμένες καταστάσεις. Καλό είναι να λαμβάνουμε υπόψη όλες τις παραμέτρους για να καταλήξουμε αν κάποια συμπεριφορά χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή. (Βοσνιάδου, 1991) .

Για να μπορέσουμε όμως να παρακολουθήσουμε τη συνεχή εξέλιξη του κάθε παιδιού χρήσιμο είναι να επιλέξουμε και να χρησιμοποιήσουμε κάποιους τρόπους καταγραφής.

Σύμφωνα με τον οδηγό της νηπιαγωγού στη συνέχεια θα επισημάνουμε κάποιους από αυτούς τους τρόπους που μας διευκολύνουν στο σχεδιασμό και τον προγραμματισμό της καταγραφής.

Ο/η νηπιαγωγός μπορεί να κρατάει ένα προσωπικό φάκελο για τον κάθε μαθητή ξεχωριστά ο οποίος θα περιέχει πληροφορίες σχετικές με παρατηρούμενη συμπεριφορά του παιδιού και θα παρουσιάζουν τη μαθησιακή του εξέλιξη.

Επίσης μπορούν να μαγνητοφωνούν ή και να βιντεοσκοπούν τις συνομιλίες των παιδιών κατά τη διάρκεια των ελεύθερων δραστηριοτήτων.

Αυτό που πραγματικά θα διευκολύνει την συστηματική παρακολούθηση του/της νηπιαγωγού είναι η τήρηση ημερολογίου για κάθε παιδί όπου θα καταγράφει καθημερινά τη πρόοδο, συμπεριφορά του κάθε παιδιού. Με αυτόν τον τρόπο ο/η νηπιαγωγός θα έχει στη κατοχή του ένα πολύ χρήσιμο υλικό με την εξέλιξη του κάθε παιδιού.

Τέλος, πολύτιμο υλικό αποτελούν οι ατομικοί φάκελοι των παιδιών όπου μέσα σε αυτούς συγκεντρώνονται οι εργασίες του κάθε παιδιού, οι ζωγραφιές του και έτσι μπορεί να συμπεράνει τη γνώση που έχει κατακτήσει το κάθε παιδί και να παρέμβει εκεί που χρειάζεται. (Οδηγός νηπιαγωγού, 2007) .

Ο/η νηπιαγωγός έχει τη δυνατότητα να επιλέξει τον τρόπο με τον οποίο θα αντιληφθεί, θα παρατηρήσει και θα καταγράψει τη συμπεριφορά των παιδιών. Όποιον τρόπο όμως και αν επιλέξει να χρησιμοποιήσει ο/η νηπιαγωγός πρέπει να λάβει σοβαρά υπόψη του τις ατομικές διαφορές του κάθε παιδιού. Το κάθε παιδί κατακτάει την γνώση και εξελίσσεται με βάση τους δικούς του προσωπικούς ρυθμούς. Όλα τα παιδιά δεν μπορούμε να τα δούμε με την ίδια σκοπιά.

Επίσης γνωρίζουμε πως δεν μπορούμε να καταγράψουμε τα πάντα, όλα όσα παρατηρούμε. Βέβαια όσα περισσότερα μπορέσει να παρατηρήσει και να καταγράψει τόσες περισσότερες πληροφορίες θα έχει για το κάθε παιδί και θα είναι πιο ακριβή τα συμπεράσματα στα οποία θα καταλήξει.

8. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ/ΤΗΣ ΝΗΠΙΑΓΩΓΟΥ ΣΤΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ ΠΑΙΧΝΙΔΙΟΥ ΚΑΙ ΟΙ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΤΟΥ/ΤΗΣ ΣΤΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

Έχει αναφερθεί παραπάνω το πόσο σημαντικό ρόλο κατέχει το παιχνίδι στην ανάπτυξη των παιδιών. Επίσης επισημάνθηκε πόσο χρήσιμο είναι να παρατηρούμε και να καταγράφουμε τον τρόπο με τον οποίο παίζουν τα παιδιά. Ωστόσο ο ρόλος της/του νηπιαγωγού δεν σταματάει εκεί. Δεν αρκεί να περιορίζεται μόνο στην παρατήρηση αλλά ωφέλιμο είναι να εμπλέκεται και να παρεμβαίνει διακριτικά στο παιχνίδι των παιδιών όπου θεωρεί σκόπιμο. Σύμφωνα με τον Smith(2001) ο ρόλος των εκπαιδευτικών διαφοροποιείται ανάλογα με τη μορφή που παίρνει η εκπαίδευση στο παιχνίδι.

Θα αναφερθεί παρακάτω ο ρόλος του/της νηπιαγωγού και οι τρόποι παρέμβασης του/της κατά τη διάρκεια των ελεύθερων δραστηριοτήτων των παιδιών.

Οι νηπιαγωγοί συνεχώς πρέπει να παρατηρούν το παιχνίδι των παιδιών, τις σχέσεις που έχουν με τα άλλα παιδιά και την επαφή τους με το περιβάλλον ώστε να μάθουν για τα ενδιαφέροντα, τις ικανότητες, τις δεξιότητες, τις ανάγκες και την πρόοδο των παιδιών. Έχοντας αυτές τις πολύτιμες πληροφορίες οι νηπιαγωγοί μπορούν πιο εύκολα να οργανώσουν δραστηριότητες για την ολόπλευρη ανάπτυξη των παιδιών και να παρέμβουν κατάλληλα στο παιχνίδι τους. (Ντολιοπούλου, 1998)

Αρχικό μέλημα του/της νηπιαγωγού είναι να ενθαρρύνει όλα τα παιδιά να παίξουν. Αν κάποιο παιδί δυσκολεύεται να αποφασίσει σε ποια «γωνιά» θέλει να παίξει ή δεν δείχνει κανένα ενδιαφέρον ο/η νηπιαγωγός πρέπει να βοηθήσει το παιδί κάνοντας του διάφορες ερωτήσεις όπως για παράδειγμα με τι θα σου άρεσε να ασχοληθείς σήμερα;, νομίζω ότι είσαι πολύ καλός/ή να κάνεις μια κατασκευή κ. τ. λ. Με αυτό τον τρόπο βοηθάει διακριτικά στο να συμμετέχουν όλα τα παιδιά την ώρα των ελεύθερων δραστηριοτήτων καθώς δεν επιβάλλει το παιχνίδι τους αλλά τα παροτρύνει όταν χρειάζεται. (Οδηγός νηπιαγωγού, 2007) .

Σύμφωνα με το βιβλίο δραστηριοτήτων «Αν πολλά παιδιά διαλέξουν την ίδια δραστηριότητα, ο/η νηπιαγωγός στέλνει αυτούς που τελευταία πήγαν λιγότερες φορές και ζητάει από τους άλλους να κάνουν κάποια άλλη επιλογή. Αν κάποιο παιδί διαλέξει την ίδια δραστηριότητα για πολλές μέρες, του ζητάει να κάνει και άλλη επιλογή» (Βιβλίο δραστηριοτήτων για το νηπιαγωγείο, 1990) .

Το παιχνίδι των παιδιών μπορεί να είναι ελεύθερο αλλά διέπεται από κάποιους κανόνες που έχει θεσπίσει ο/η νηπιαγωγός μέσα στη τάξη μαζί με τα παιδιά και οφείλει να τους τηρεί και να είναι δίκαιος/α με όλα τα παιδιά.

Πέρα όμως από τη διασκέδαση που προσφέρει το ελεύθερο παιχνίδι στα παιδιά πολλές φορές μπορεί να εξελιχθεί σε βαρετό και στάσιμο. Σε αυτό το

σημείο η παρέμβαση του/της νηπιαγωγού θα φανεί πολύτιμη. Τα παιδιά συχνά παίζουν συμβολικά παιχνίδια και παιχνίδια ρόλων. Πολλές φορές όμως το παιχνίδι τους μπορεί να τελειώνει γιατί δεν βρίσκουν άλλο νόημα. Ο/η νηπιαγωγός σε αυτό το σημείο μπορεί να συμμετάσχει στο παιχνίδι των παιδιών, να αναλάβει ένα ρόλο, να προτείνει ιδέες, να αλλάξει το σενάριο προσδίδοντας του μεγαλύτερη πολυπλοκότητα βοηθώντας έτσι στο να αυξηθεί η ποιότητα του παιχνιδιού και τα παιδιά να προχωρήσουν ένα επίπεδο παραπάνω. Ακόμη μπορεί να συμβάλει στη δημιουργία ενός φιλικού και ευχάριστου κλίματος όπου μέσα από αυτό θα αναδύονται αξιόλογες ανθρώπινες σχέσεις. Όλα αυτά όμως θα πρέπει να γίνονται με διακριτικό και έμμεσο τρόπο στα πλαίσια του παιχνιδιού. (Αυγητίδου, 2001) .

Ο/η νηπιαγωγός πρέπει να γίνει ένα με τα παιδιά ώστε τα παιδιά να συνεχίζουν να νιώθουν και να εκφράζονται ελεύθερα. Το παιχνίδι δεν θα πρέπει με τίποτα να θυμίζει οργανωμένη από τον/την νηπιαγωγό δραστηριότητα πρέπει να διατηρήσει τα χαρακτηριστικά του αυθόρμητου παιχνιδιού την ώρα των ελεύθερων δραστηριοτήτων.

Πολλές φορές ακόμη τα παιδιά παίζουν με διάφορα παιχνίδια αλλά δεν δείχνουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για αυτό που κάνουν με αποτέλεσμα το παιχνίδι να γίνεται μονότονο και να χάνει την παιδαγωγική του αξία. Ο/η νηπιαγωγός για αυτό το λόγο δεν θα πρέπει να επαναπαύεται στα παιχνίδια που έχει το νηπιαγωγείο στη διάθεση του. Όταν διαπιστώσει μια τέτοια κατάσταση μπορεί να εφοδιάσει τα παιδιά με καινούρια κατασκευαστικά υλικά και να τα παρακινήσει να τα χρησιμοποιήσουν. (Αυγητίδου,2001).

Η συμμετοχή των ενηλίκων στο ελεύθερο παιχνίδι των παιδιών έχει απασχολήσει πολλούς ερευνητές. Η smilansky (1968) ασχολήθηκε με τη συμμετοχή των ενηλίκων στο κοινωνικό- δραματικό παιχνίδι των παιδιών και διαπίστωσε ότι η ενήλικοι με τη συμμετοχή τους πρέπει να βοηθούν τα παιδιά να συντηρούν το παιχνίδι τους. Ακόμη ο Manning και Sharp με τη μελέτη τους κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι ένα παιχνίδι πέρα από την εκπαιδευτική του αξία μπορεί να γίνει ακόμα πιο ωφέλιμο για τα παιδιά με τη συμμετοχή των ενηλίκων η οποία μπορεί να έχει τις εξής μορφές: ανάληψη ρόλου ή πρωτοβουλία. (Αυγητίδου,2001).

Σύμφωνα με την έννοια της εμπειρίας κατά τον Dewey οι εκπαιδευτικοί παράγουν έργο και αντιμετωπίζουν προκλήσεις. Το να προσεγγίζεις το κάθε παιδί με κατανόηση και σεβασμό είναι πρόκληση που καλείται ο εκπαιδευτικός να αντιμετωπίσει. Ακόμη το έργο αφορά την ικανότητα των εκπαιδευτικών να προσεγγίζουν και να αναγνωρίζουν το κάθε παιδί ως μοναδικό άτομο μιας κοινότητας. Για να αποκτήσουν βάσεις και προοπτική οι απόψεις αυτές θα πρέπει οι εκπαιδευτικοί να ξεχάσουν τις στερεοτυπικές τους απόψεις, τις γενικεύσεις και να κοιτάξουν τα παιδιά με μια πιο καθαρή ματιά. (Κουτσοβάνου, 2000) .

Ακόμη η θεωρία του Dewey τονίζει πως οι εκπαιδευτικοί δεν μπορούν να προσφέρουν εμπειρίες στα παιδιά. Μπορούν μόνο να διαμορφώσουν κατάλληλα περιβάλλοντα και σκηνικά ώστε τα παιδιά να αποκτήσουν εμπειρίες. Αυτό δηλαδή που προσφέρουν οι εκπαιδευτικοί είναι ευκαιρίες για

εμπειρίες. Μπορούνε φυσικά να πάρουν μέρος σε αυτές τις εμπειρίες με τις κατάλληλες δραστηριότητες και υλικό που θα παρέχουν στα παιδιά χωρίς όμως να δίνουνε εμπειρίες αλλά αφήνοντας τα παιδιά να τις βιώσουν μόνα τους. (Κουτσουβάνου, 2000) .

Συμπερασματικά, ο/η νηπιαγωγός κατά τη διάρκεια των ελεύθερων δραστηριοτήτων δεν πρέπει να μένει αμέτοχος/η. Έχει υποχρέωση να παρατηρεί και να παρεμβαίνει στο παιχνίδι των παιδιών. Η ώρα των ελεύθερων δραστηριοτήτων στο νηπιαγωγείο δεν αποσκοπεί μόνο στην διασκέδαση και την ευχαρίστηση των παιδιών με την ενασχόληση τους με το παιχνίδι. Ο/η νηπιαγωγός έχει παράλληλα την ευκαιρία να καταλάβει τα παιδιά, να τα ενθαρρύνει και να τους μεταδώσει αξίες. Με την διακριτική και σκόπιμη παρέμβαση του/της τους μαθαίνει τρόπους σωστής συμπεριφοράς απέναντι στους συνομήλικους του, ενισχύοντας παράλληλα το ομαδικό πνεύμα και το αίσθημα της συντροφικότητας και της αλληλεγγύης ανάμεσα στα μέλη της ομάδας. Υποβοηθάει το παιδί να ανακαλύψει τη γνώση με τη δημιουργία καταστάσεων προβληματισμού ενθαρρύνοντας το να πειραματίζεται, να δημιουργεί και να αναπτύσσεται νοητικά οικοδομώντας συγχρόνως και τους απαραίτητους μηχανισμούς για την κατάκτηση της γνώσης. Έτσι το παιδί αποκτά εμπιστοσύνη στις ικανότητες και στην κρίση του και γίνεται ολοένα και πιο αυτόνομο. Τέλος αποτελεί από μόνος/η του/της ένα πρότυπο συμπεριφοράς για αυτό η συμπεριφορά της πρέπει να αποπνέει δικαιοσύνη, αγάπη και σεβασμό.

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

1.1 ΜΕΘΟΔΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Τα αυτοσχέδια ψυχομετρικά μέσα, τα οποία χρησιμοποίησα για να συλλέξω τα δεδομένα της έρευνας μου είναι η παρατήρηση και το ερωτηματολόγιο.

Η παρατήρηση θεωρείται ως η καταλληλότερη μέθοδος συλλογής δεδομένων κυρίως για της έρευνες, όπου το αντικείμενο μελέτης είναι ευρέα – ποικίλα σύνολα συμπεριφοράς, η οποία αυθόρμητα και πηγαία εκτυλίσσεται στο φυσικό της περιβάλλον. (Παρασκευόπουλος, 1993) .

Επίσης μέσω της παρατήρησης μπορούμε να περιγράψουμε ορισμένες εκδηλώσεις όπως στάσεις και συναισθήματα που δεν μπορούμε εύκολα να αποτυπώσουμε με λόγια, οπότε η παρατήρηση είναι ο μόνος τρόπος για να τα διαπιστώσουμε. (Δημητρόπουλος, 2004)

Ένας τρόπος διενέργειας της παρατήρησης είναι η άμεση παρατήρηση, την οποία επέλεξα για να παρατηρήσω τους τρόπους παρέμβασης του/της νηπιαγωγού κατά τη διάρκεια των ελεύθερων δραστηριοτήτων των παιδιών στο χώρο του νηπιαγωγείου.

Επέλεξα τη συστηματική παρατήρηση για να καταγράψω τη θέση παίρνει ο/η νηπιαγωγός κατά τη διάρκεια των ελεύθερων δραστηριοτήτων των παιδιών. Τα σημεία στα οποία εστίασα ήταν αν ο/η νηπιαγωγός παρατηρεί το παιχνίδι των παιδιών, αν παρεμβαίνει στο παιχνίδι τους, με πιο τρόπο και πόσο συχνά παρεμβαίνει.

Καθώς λοιπόν παρατηρούσα όλα τα παραπάνω γεγονότα κρατούσα σημειώσεις σε συνεχή εκθετικό λόγο για τα σχετικά με το ερευνώμενο θέμα συμβάντα.

Το ερωτηματολόγιο είναι ένα εργαλείο, μέσω του οποίου συγκεντρώνονται συγκεκριμένες πληροφορίες. Το βασικό του πλεονέκτημα είναι ότι μας βοηθάει να συλλέξουμε απαντήσεις από πολλά υποκείμενα ταυτόχρονα και η επεξεργασία των δεδομένων είναι σχετικά εύκολη. (Δημητρόπουλος, 2004)

Η επιλογή του ερωτηματολογίου ως εργαλείου ήταν κατάλληλη, καθώς είχα τη δυνατότητα να συγκεντρώσω με εύκολο και γρήγορο τρόπο της απαντήσεις που ήθελα για τη διεξαγωγή της έρευνας μου. Οι ερωτήσεις του ερωτηματολογίου σχεδιάστηκαν και διατυπώθηκαν με τέτοιο τρόπο, ώστε οι απαντήσεις να μου εξασφαλίζουν τις ζητούμενες για τη συγκεκριμένη έρευνα απαντήσεις.

1.2 ΔΕΙΓΜΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Για την πραγματοποίηση της έρευνας παρατήρησα οχτώ διαφορετικές τάξεις σε έξι νηπιαγωγεία σε διάφορες περιοχές του Βόλου και της Θεσσαλονίκης. Επισκέφτηκα την κάθε τάξη από δυο φορές, ώστε να εξασφαλιστεί ένα πιο έγκυρο και αξιόπιστο αποτέλεσμα της έρευνας. Ο χρόνος παραμονής μου στη κάθε τάξη διαρκούσα περίπου μια ώρα όσο διαρκούσαν και οι ελεύθερες δραστηριότητες των παιδιών.

Η επιλογή των νηπιαγωγείων στάθηκε δύσκολη καθώς την περίοδο εκείνη πραγματοποιούνταν οι πρακτικές των φοιτητριών των Παιδαγωγικών Τμημάτων Προσχολικής Αγωγής και ο αριθμός των νηπιαγωγείων που δεν απασχολούνταν από φοιτητές ήταν περιορισμένος. Παρόλα αυτά ο αριθμός των νηπιαγωγείων που επισκέφτηκα ήταν ικανοποιητικός ώστε να εξασφαλιστεί ένα έγκυρο αποτέλεσμα της έρευνας.

2. ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ

1° ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΧΩΡΟΥ

Το νηπιαγωγείο στεγάζεται με το Δημοτικό σχολείο και υπάρχουν δύο αίθουσες στο χώρο του νηπιαγωγείου. Στην τάξη υπάρχουν διάφορες «γωνιές» όπως η «γωνία» του κουκλόσπιτου, της μουσικής, της βιβλιοθήκης, του οικοδομικού υλικού, των εικαστικών και της «παρεούλα». Επίσης υπάρχουν τέσσερα τραπεζάκια. Η αίθουσα είναι αρκετά μικρή με αποτέλεσμα να μην είναι όλες οι «γωνιές» ευδιάκριτες και ευρύχωρες. Δίπλα στο όνομα της κάθε «γωνιάς» υπάρχει δίπλα γραμμένος ο αριθμός των παιδιών που μπορούν να παίξουν.

ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΣΤΙΣ ΓΩΝΙΕΣ

Τρία αγόρια διαλέγουν να παίξουν ένα επιτραπέζιο. Την ίδια ώρα ένα άλλο κοριτσάκι παίζει με ένα άλλο επιτραπέζιο μόνο του. Το κοριτσάκι στη συνέχεια πηγαίνει στο τραπέζι και ζωγραφίζει. Τα αγόρια αφήνουν το επιτραπέζιο και μετακινούνται στο χώρο χωρίς να απασχολούνται με κάτι.

Το κοριτσάκι που ζωγράφιζε μόνο του τώρα παίζει πάλι μόνο του ένα πάζλ. Την ίδια στιγμή τα αγόρια κυνηγιούνται μέσα στη τάξη. Το κοριτσάκι πηγαίνει μαζί με τα αγόρια που παίζουν πάλι ένα επιτραπέζιο.

Την επόμενη μέρα η νηπιαγωγός την ώρα των ελεύθερων δραστηριοτήτων δίνει στα παιδιά να κάνουν χειροτεχνίες με λουλούδια. Τα παιδιά όμως αρνούνται να ασχοληθούν.

Τα παιδιά τελικά δεν δέχονται να φτιάξουν λουλούδια και η νηπιαγωγός μοιράζει σε όλα τα παιδιά διάφορα χαρτιά για να κάνουν όποια χειροτεχνία θέλουν.

Στη συνέχεια δυο παιδιά αφήνουν στη μέση τις χειροτεχνίες και πηγαίνουν στο κουκλόσπιτο.

Τα δυο παιδιά στο κουκλόσπιτο αποφασίζουν να παίξουν “μαγαζί” αλλά γρήγορα βαριούνται και το ένα από τα δυο κοριτσάκια φεύγει και παίρνει ένα κουτί με πλαστικά ζώα και παίζει μόνο του. Το κοριτσάκι μιλάει μόνο του.

Στη συνέχεια τα παιδιά που τελείωσαν τις χειροτεχνίες πήραν να παίξουν με ένα επιτραπέζιο.

ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

Κατά τη διάρκεια των ελεύθερων δραστηριοτήτων τα παιδιά μετακινούνται ελεύθερα στο χώρο χωρίς να ρωτήσουν τη νηπιαγωγό. Μπορούν όποια στιγμή θέλουν να αλλάξουν γωνιά χωρίς η νηπιαγωγός να παρέμβει.

ΡΟΛΟΣ ΝΗΠΙΑΓΩΓΟΥ

Η νηπιαγωγός συζητά με τα παιδιά διάφορα θέματα όπως για παράδειγμα για τα καινούρια ρούχα ενός παιδιού, για το τι κάνανε χθες κ. α.

Όταν τα παιδιά κυνηγιούνται στην τάξη η νηπιαγωγός δεν δίνει σημασία και συνεχίζει να μιλάει με τη μαμά ενός παιδιού. Μόλις τελείωσε την συζήτηση με τη μαμά φωνάζει στα αγόρια και του ζητάει να παίξουν με κάτι και να μην κυνηγιούνται μέσα στη τάξη γιατί ενοχλούν τα υπόλοιπα παιδιά.

Στη συνέχεια βλέπει τη ζωγραφιά που έκανε ένα κοριτσάκι και τις λέει πως είναι πολύ ωραία.

Τα παιδιά κάθονται αρκετή ώρα στη κάθε «γωνιά» χωρίς η νηπιαγωγός να παρεμβαίνει. Καθώς στη συνέχεια ασχολείται με τα υλικά που θα χρησιμοποιήσει στις οργανωμένες δραστηριότητες στη συνέχεια της ημέρας.

Την επόμενη μέρα η νηπιαγωγός παροτρύνει τα παιδιά να φτιάξουν μια χειροτεχνία με λουλούδια λέγοντας τους πως είναι πολύ όμορφα τα λουλούδια και θα τους αρέσουν.

Η νηπιαγωγός κάθεται με τα δυο παιδιά που ασχολούνται με τις χειροτεχνίες. Συζητά με τα παιδιά για το τι φτιάχνουν και τα βοηθάει όταν της το ζητούν.

Στη συνέχεια η νηπιαγωγός συζητά μαζί με τα παιδιά που παίζουν επιτραπέζιο για τους αριθμούς των ζαριών και τους εξηγεί τους κανόνες. Όταν τα παιδιά ξεκινούν το παιχνίδι τους η νηπιαγωγός κάθεται δίπλα τους και παρεμβαίνει όταν κάνουν κάποιο λάθος στο μέτρημα και μετράνε μαζί. Όταν η νηπιαγωγός κατάλαβε ότι τα παιδιά κατάλαβαν το παιχνίδι έφυγε και άφησε τα παιδιά να παίξουν μόνο τους.

Το κοριτσάκι που έπαιζε μόνο του με τα ζωάκια ρωτάει τη νηπιαγωγό αν ένα ζωάκια από αυτά που παίζει είναι καλό γιατί το φοβάται. Η νηπιαγωγός της απαντάει ότι είναι καλό.

Στη συνέχεια η νηπιαγωγός πηγαίνει στη διπλανή τάξη για να βγάλει φωτοτυπίες. Τα παιδιά αρχίζουν να μαλώνουν για το ποιο παιδί είναι ποιο μεγάλο. Η νηπιαγωγός όταν επιστρέφει και ακούει τα παιδιά να μαλώνουν τους ζητάει να κάνουν ησυχία.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΧΩΡΟΥ

Η τάξη αυτή του νηπιαγωγείου είναι αρκετά μεγάλη. Διαθέτει «γωνιές» όπως η «γωνιά» της βιβλιοθήκης, του μανάβικου, του κουκλόσπιτου, του κομμωτηρίου και της «παρεούλας» και ακόμη έχει τέσσερα τραπεζάκια. Οι «γωνιές» στη τάξη είναι αρκετά λειτουργικές και εξοπλισμένες με αρκετά υλικά. Δίπλα στο κάθε όνομα της «γωνιάς» αναγράφεται και εδώ ο αριθμός των παιδιών που επιτρέπεται να παίζουν.

ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΣΤΙΣ ΓΩΝΙΕΣ

Στη τάξη είναι 10 παιδιά. Όλα τα παιδιά αρχικά είναι μαζεμένα στην «παρεούλα» και βλέπουνε διάφορα αυτοκόλλητα που έχει φέρει ένα παιδάκι από το σπίτι.

Τέσσερα αγόρια αποφασίζουν να ζωγραφίσουν, δυο κορίτσια παίζουν στο κομμωτήριο και ζητάνε κάποιον για να "κουρέψουν" ένα αγοράκι πλησιάζει αλλά τα κορίτσια του λένε να φύγει γιατί είναι αγόρι. Τελικά τα κορίτσια δέχονται το αγόρι στο παιχνίδι τους. Ο επιτρεπόμενος αριθμός των ατόμων στη συγκεκριμένη «γωνιά» είναι δυο αλλά παίζουν τρία παιδιά.

Την ίδια ώρα η νηπιαγωγός βάζει ένα παιδάκι να κάνει μια εργασία που δεν έκανε χθες γιατί έλλειπε και ασχολείται μαζί του εξηγώντας του τι πρέπει να κάνει. Τα υπόλοιπα τρία παιδιά αφού για αρκετή ώρα δεν ασχολούνταν με τίποτα αποφασίζουν να παίξουν ένα επιτραπέζιο.

Την ίδια στιγμή τα κορίτσια στο κομμωτήριο λένε στο αγόρι: "μόνο εμείς τα κορίτσια βάζουμε κρέμες όχι εσείς τα αγόρια γιατί θα γίνεται κορίτσια". Την ίδια ώρα ένα κοριτσάκι παίρνει ένα πλαστικό μαχαιράκι και κάνει πως σκοτώνει τα παιδιά της τάξης.

Η νηπιαγωγός ζητάει από τα παιδιά να μαζέψουν και να κάτσουν στην «παρεούλα».

Την επόμενη μέρα στη τάξη ήρθαν εννέα παιδιά. Τα τρία από αυτά κάθονται στα τραπεζάκια και ζωγραφίζουν με μαρκαδόρους ένα φορτηγό, άλλα τρία κάθονται στο ίδιο τραπέζι και ζωγραφίζουν με νερομπογιές ένα πλοίο στη θάλασσα καθώς το θέμα που τους απασχολεί αυτή τη βδομάδα είναι τα μεταφορικά μέσα. Τα υπόλοιπα τρία παιδιά απλά κοιτούν από πάνω τους. Η δραστηριότητα αυτή διήρκεσε όλη την ώρα των ελεύθερων δραστηριοτήτων.

Μόλις τα παιδιά τελειώνουν η νηπιαγωγός ζητάει στα παιδιά να βάλουν τις ζωγραφιές τους στα άλλα τραπεζάκια για να στεγνώσουν, τους βοηθάει να

βγάλουν τις ποδιές και τους λέει να πάνε στη τουαλέτα να πλύνουν τα χέρια τους.

Δεν έχουν τελειώσει ακόμα όλα τα παιδιά και η νηπιαγωγός τους ζητάει να πάρουν και να βάλουν ο καθένας το φαγητό που θα φάνε το μεσημέρι μέσα και μετά να συνεχίσουν. Τα παιδιά επιστρέφουν αλλά επικρατεί φασαρία.

ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

Τα παιδιά μετακινούνται ελεύθερα στο χώρο και αλλάζουν γωνιές χωρίς να απευθυνθούν στη νηπιαγωγό κατά τη διάρκεια των ελεύθερων δραστηριοτήτων.

ΡΟΛΟΣ ΝΗΠΙΑΓΩΓΟΥ

Η νηπιαγωγός όταν βλέπει ότι τα παιδιά ασχολούνται με τα αυτοκόλλητα λέει στα παιδιά ότι είναι πολύ ωραία.

Στη συνέχεια η νηπιαγωγός δείχνει στα παιδιά ένα κλαδί αμυγδαλιάς που έφερε ένα παιδί και τα ρωτάει αν αναγνωρίζουν τι δέντρο είναι. Ακολουθεί συζήτηση για με τα παιδιά. Η νηπιαγωγός ρωτάει ποιο παιδί θα πάει το χαρτί που είναι τυλιγμένο το κλαδί στην ανακύκλωση. Τα παιδιά είναι πρόθυμα τελικά η νηπιαγωγός επιλέγει ποιο παιδί θα πάει.

Η νηπιαγωγός ζητάει από τα παιδιά να επιλέξουν τις γωνιές που θα ασχοληθούν.

Όταν σε κάποια στιγμή τα παιδιά κάνουν αρκετή φασαρία η νηπιαγωγός αδιαφορεί.

Η νηπιαγωγός περνάει από τα παιδιά που ζωγραφίσουν και τους βοηθάει να χρησιμοποιήσουν τη κόλλα.

Όταν τα παιδιά συζητούν κατά τη διάρκεια του συμβολικού παιχνιδιού η νηπιαγωγός δεν επεμβαίνει στις συζητήσεις των παιδιών.

Η νηπιαγωγός ζητάει από τα παιδιά που παίζουν το επιτραπέζιο να πάνε στα τραπεζάκια γιατί εκεί παίζουμε επιτραπέζια και όχι στη «παρεούλα» όπου βρίσκονταν.

Η νηπιαγωγός βοηθάει τα παιδιά που παίζουν με το επιτραπέζιο.

Την επόμενη μέρα η νηπιαγωγός κάθεται μαζί με τα παιδιά και συζητά για τις ζωγραφιές που κάνουν κάνοντας τους διάφορες ερωτήσεις. Όπως πως σκέφτηκαν να ζωγραφίσουν αυτό που έκαναν και τι χρώμα θα βάψουν αυτά που ζωγραφίζουν. Η νηπιαγωγός μετά από λίγη ώρα ρωτάει τα παιδιά που δεν ασχολούνται με τίποτα τι θα ζωγραφίσουν το φορτηγό ή το πλοίο. Ένα από τα παιδιά που άρχισαν τώρα δεν ξέρει πώς να χρησιμοποιεί τις νερομπογιές και η νηπιαγωγός του εξηγεί τι πρέπει να κάνει αφού πρώτα φορέσει ποδιά όπως και τα άλλα παιδιά.

Τα παιδιά σήμερα είναι αρκετά ήσυχα και η νηπιαγωγός συζητά περισσότερο μαζί τους. Η νηπιαγωγός επαινεί τα παιδιά και τους παροτρύνει να βάλουν περισσότερα χρώματα και σχέδια στη ζωγραφιά τους.

Η νηπιαγωγός υψώνει τον τόνο της φωνής της και ζητάει από τα παιδιά να κάνουν ησυχία.

Η νηπιαγωγός ζητάει από τα παιδιά που τελείωσαν κάτσουν στη “παρεούλα” και να κάνουν ησυχία καθώς δεν μπορεί να ασχολείται μαζί τους, πρέπει να βοηθήσει τα υπόλοιπα παιδιά να τελειώσουν.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΧΩΡΟΥ

Το νηπιαγωγείο στεγάζεται μόνο του και αποτελείται από μια μόνο αίθουσα. ο χώρος είναι αρκετά μεγάλος. Οι «γωνιές» είναι ευδιάκριτες μεταξύ τους και υπάρχει αρκετός χώρος ώστε να παίζουν τα παιδιά στη κάθε «γωνιά». Οι «γωνιές» που μπορούν να απασχολούνται τα παιδιά είναι: «γωνιά» κουκλόσπιτου, κουκλοθέατρου, οικοδομικού υλικού, ζωγραφικής, βιβλιοθήκης και η «παρεούλα». Δίπλα από το όνομα της κάθε γωνιάς υπάρχει ο επιτρεπόμενος αριθμός των παιδιών που μπορούν να παίζουν.

Επίσης υπάρχουν τέσσερα τραπεζάκια και ένας χώρος που έχει στρώματα όπου τα παιδιά μπορούν το μεσημέρι να ξεκουράζονται. Στο συγκεκριμένο χώρο όμως η νηπιαγωγός έχει απαγορέψει στα παιδιά να βρίσκονται οποιαδήποτε άλλη ώρα της ημέρας εκτός από της ξεκούρασης.

ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΣΤΙΣ ΓΩΝΙΕΣ

Στο ξεκίνημα της μέρας τέσσερα παιδιά ζωγραφίζουν ένα τσολιά που η νηπιαγωγός τους έχει δώσει λόγω της εθνικής γιορτής της 25^{ης} Μαρτίου. Δυο αγοράκια παίζουν στο οικοδομικό υλικό, ένα κοριτσάκι αποφάσισε να ζωγραφίσει.

Τα παιδιά που παίζουν στο οικοδομικό υλικό σταματούν να παίζουν και μετά από την παρέμβαση της νηπιαγωγού διαλέγουν ένα επιτραπέζιο για να παίζουν.

Όλες οι γωνιές χρησιμοποιούνται. Μόλις τα παιδιά τελειώνουν τις ζωγραφιές πηγαίνουν στο οικοδομικό υλικό, στο κουκλόσπιτο, στη γωνιά της μουσικής και παίζουν.

Τα παιδιά παίζουν ήσυχα στις γωνιές και συνεργάζονται αρκετά μεταξύ τους. Στη γωνιά του οικοδομικού υλικού τα παιδιά συνεργάστηκαν και έφτιαξαν έναν αυτοκινητόδρομο.

Τα παιδιά όταν τελειώσουν το παιχνίδι τους συμμαζεύουν τις «γωνιές» και αν έχουν φτιάξει κάποια κατασκευή που θέλουν να παίζουν την κρατάνε και παίζουν στο διάλειμμα. Όταν τελειώσουν κάθονται στη «παρεούλα».

Την επόμενη μέρα τα παιδιά συνεχίζουν να παίζουν στις γωνιές. Κάποια παιδιά είναι διστακτικά και η νηπιαγωγός τους δίνει κάποιες ιδέες σχετικά με το τι μπορούν να παίζουν.

Ύστερα από την παρότρυνση της νηπιαγωγού τρία παιδιά αποφασίζουν να παίζουν με ένα πάζλ.

Ένα παιδί παίζει στο οικοδομικό υλικό και δυο πηγαίνουν να ζωγραφίσουν στο καβαλέτο.

Τα παιδιά που έπαιζαν με το πάζλ τελειώνουν και πηγαίνουν στο κουκλόσπιτο να παίξουν. Στην αρχή επικρατεί σύγχυση και τα παιδιά διαφωνούν μεταξύ τους. Παρεμβαίνει όμως η νηπιαγωγός και τα παιδιά συνεχίζουν το παιχνίδι τους.

Τα παιδιά στο κουκλόσπιτο ξεκινούν να παίζουν ένα συμβολικό παιχνίδι υποθέτοντας πως έχουν ένα εστιατόριο. Αναλαμβάνει ο καθένας ένα ρόλο και τα παιδιά δείχνουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Το παιχνίδι τους προσέλκυσε και τα υπόλοιπα παιδιά της τάξης με αποτέλεσμα στο τέλος τα παιδιά να δείξουν το παιχνίδι τους και στα άλλα παιδιά και να συμμετέχουν και αυτά.

Τα παιδιά αρχίζουν να μαζεύουν ύστερα από προειδοποίηση της νηπιαγωγού.

ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

Τα παιδιά δεν επιτρέπεται να μετακινούνται από γωνιά σε γωνιά. Όταν όμως συμβαίνει κάτι τέτοιο η νηπιαγωγός επισημαίνει στα παιδιά αμέσως πως όταν θέλουν να αλλάξουν «γωνιά» πρέπει πρώτα να την ενημερώσουν.

ΡΟΛΟΣ ΝΗΠΙΑΓΩΓΟΥ

Η νηπιαγωγός επισημαίνει στα παιδιά πως να ζωγραφίσουν τον τσολιά.

Παιδιά έρχονται ακόμα στη τάξη και η νηπιαγωγός μόλις τακτοποιήσουν τα πράγματα τους και βλέπει πως τα παιδιά δεν ασχολούνται σε κάποια «γωνιά» κάνει ερωτήσεις όπως: "Που θέλεις να παίζεις;" το παιδί απαντάει "Στο οικοδομικό υλικό", "Με τι θα ασχοληθείτε εσείς κορίτσια;" , " θα ζωγραφίσουμε" .

Δυο αγοράκια παίζουν στο οικοδομικό υλικό και καθώς έρχονται άλλα παιδιά στη τάξη ένα από τα αγοράκια που παίζει πάει να φύγει και η νηπιαγωγός του επισημαίνει πως η θέση του είναι στο οικοδομικό υλικό.

Η νηπιαγωγός εξηγεί στα παιδιά που έρχονται και θέλουν να ζωγραφίσουν τον τσολιά πως να τον χρωματίσουν κάνοντας τους ερωτήσεις: " τι χρώμα νομίζεις θα βάψεις τη φουστανέλα, τι χρώμα τα τσαρούχια" .

Στη συνέχεια η νηπιαγωγός ρωτάει ένα κοριτσάκι που έχει έρθει πριν λίγη ώρα και δεν ήξερε τι θα κάνει αν αποφάσισε με τι θα ασχοληθεί το κοριτσάκι αποφάσισε να ζωγραφίσει. Την ίδια στιγμή ένα αγοράκι που ζωγραφίζει λέει στη νηπιαγωγό πως δεν θέλει άλλο να συνεχίσει τον τσολιά. Η νηπιαγωγός του εξηγεί πως κάτι που αρχίζουμε πρέπει να το τελειώνουμε.

Η νηπιαγωγός βλέπει τα παιδιά στο οικοδομικό υλικό που δεν παίζουν και παρεμβαίνει λέγοντας τους πως μάλλον δεν τους ενδιαφέρει αυτό που κάνουν και αν θα ήθελαν να παίξουν κάποιο επιτραπέζιο. Τα παιδιά σταματούν και διαλέγουν ένα επιτραπέζιο.

Η νηπιαγωγός επισημαίνει στα παιδιά πως η φουστανέλα του τσολιά πρέπει να τη χρωματίσουν άσπρη. Κάποια παιδιά τελειώνουν τις ζωγραφιές

και η νηπιαγωγός τα ρωτάει αμέσως με τι θέλουν να ασχοληθούν. Τα υπόλοιπα παιδιά μπερδεύονται με τη ζωγραφιά μπερδεύονται και η νηπιαγωγός εξηγεί ξανά πώς να βάψουν τον τσολιά.

Ένα παιδάκι τελειώνει τη ζωγραφιά και πηγαίνει στη «γωνιά» του οικοδομικού υλικού που όμως είναι γεμάτη από άλλα παιδιά και η νηπιαγωγός του επισημαίνει πως όταν γεμίζει η «γωνιά» του οικοδομικού υλικού πρέπει να πηγαίνουνε στα τραπεζάκια να παίξουν.

Το παιδάκι που δεν ήθελε να συνεχίσει τη ζωγραφιά του πιο πριν λέει ξανά στη νηπιαγωγό πως δεν θέλει να συνεχίσει, η νηπιαγωγός του λέει να ασχοληθεί με κάτι άλλο και θα συνεχίσει τη ζωγραφιά μετά.

Ένα κοριτσάκι δεν ασχολείται με τίποτα και η νηπιαγωγός συζητά μαζί της με τι θα τις άρεσε να ασχοληθεί. Την ίδια στιγμή η νηπιαγωγός ακούει ένα κοριτσάκι να λέει :” δεν θέλω να έρθει η Χρύσα μαζί μας” και αμέσως παρεμβαίνει λέγοντας πως δε θα αποφασίσει η ίδια και προτείνει να έρθει η Χρύσα ως επισκέπτης στο παιχνίδι που παίζουν. Επίσης κάποια παιδιά παίζουν επιτραπέζια στη «παρεούλα» και η νηπιαγωγός τους υπενθυμίζει ότι έχουν πει πως τα επιτραπέζια τα παίζουνε στα τραπεζάκια.

Δυο παιδιά μαλώνουν και η νηπιαγωγός ζητάει από τα παιδιά να έρθουν κοντά της για να μιλήσουνε, τα παιδιά αρνούνται και πάει η νηπιαγωγός κοντά τους. Αφού συζητήσανε τους ρώτησε με τι θα ασχοληθούν και δεν αποφασίσανε τότε τους πρότεινε να βοηθήσουνε το Γιώργο που φτιάχνει πάζλ.

Η νηπιαγωγός επισημαίνει στα παιδιά πως όταν θέλουν να αλλάξουν «γωνιά» πρέπει πρώτα να την ενημερώσουν. Επίσης περνάει από τη κάθε «γωνιά» και συζητά με τα παιδιά.

Στο οικοδομικό υλικό παίζουν για αρκετή ώρα τα ίδια παιδιά και η νηπιαγωγός λέει στα παιδιά να παίξουν σε κάποια άλλη «γωνιά» για να έρθουν και άλλα παιδιά να παίξουν αφού πρώτα τους επιβραβεύσει για την ωραία κατασκευή που φτιάξανε και του ρωτήσει τι έχουν ακριβώς κατασκευάσει.

Ένα κοριτσάκι λέει στη νηπιαγωγό πως θέλει να φύγει από το κουκλόσπιτο. Η νηπιαγωγός ρωτάει αν βαρέθηκε και αν ρώτησε τις φίλες της που παίζανε μαζί. Αφού συζητάνε για λίγο της ζητάει να συμμαζέψει και τι ρωτάει με τι θα ασχοληθεί. Το κοριτσάκι λέει με νερομπογιές, η νηπιαγωγός της υπενθυμίζει πως δεν έχει μείνει πολύ χρόνος και αν θα ήθελε να ασχοληθεί με κάτι άλλο.

Δυο κοριτσάκια φεύγουν από τη «γωνιά» που παίζανε και τους ρωτάει αν θα ήθελαν να παίξουν στη «γωνιά» της μουσικής που είναι άδεια, τα κορίτσια τους βάζει μουσική και τα κορίτσια χορεύουν.

Η νηπιαγωγός προειδοποιεί τα παιδιά πως έχουν απομείνει πέντε λεπτά για να τελειώσουν το παιχνίδι τους. Στη συνέχεια περνά από τη «γωνιά» του

οικοδομικού υλικού και επιβραβεύει τα παιδιά για τον ωραίο αυτοκινητόδρομο που φτιάξαν. Ρωτάει ακόμη τα παιδιά πως θα προχωρούν τα αυτοκίνητα στον αυτοκινητόδρομο και τα παιδιά απαντούν πως θα πετάν! Η νηπιαγωγός τους προτείνει ο αυτοκινητόδρομος τους να έχει ιπτάμενα αυτοκίνητα! Η νηπιαγωγός επισκέπτεται και τις υπόλοιπες «γωνιές» και συζητά με τα παιδιά για το τι φτιάξαν.

Την επόμενη μέρα δυο παιδιά μόλις φθάνουν στο νηπιαγωγείο δεν ξέρουν με τη να ασχοληθούν και η νηπιαγωγός τους φέρνει ένα πάζλ και ρωτάει αν θα ήθελαν να ασχοληθούν με αυτό.

Καθώς έρχονται τα παιδιά η νηπιαγωγός ζητάει με τους γονείς και ειδικά με των παιδιών που λείπανε ρωτώντας το λόγο.

Η νηπιαγωγός επισημαίνει στα παιδιά πως δεν πρέπει να αφήνουν μια «γωνιά» που παίζουνε όποτε θέλουνε. Τα παιδιά μόλις έρχονται δηλώνουν την παρουσία τους. Ένα παιδάκι κάθεται για λίγο μόνο του στη «παρεούλα» και η νηπιαγωγός πάει κοντά του και το ρωτάει με τι θα ασχοληθεί σήμερα.

Κάποια παιδιά μαλώνουνε και η νηπιαγωγός επεμβαίνει βοηθώντας τα να λύσουν τις διαφορές τους. Ένα παιδάκι περιστρέφεται γύρω στη τάξη και η νηπιαγωγός το ρωτάει με τι θέλει να ασχοληθεί. Το παιδί διαλέγει μια «γωνιά» που είναι άλλα τρία παιδιά και η νηπιαγωγός λέει: “ωραία τώρα είτε τέσσερις!”

Η νηπιαγωγός πηγαίνει στα παιδιά που φτιάχνουν πάζλ και τους διαβάζει την ιστορία που πρέπει να φτιάξουν για το πάζλ. Η νηπιαγωγός ρωτάει ποιος θα φτιάξει αυτή την ιστορία. Μόνο ένα παιδί ασχολείται. Ρωτάει στο άλλο παιδί τι θα κάνει, το παιδί λέει πως θέλει να πάει να βοηθήσει την Αναστασία.

Η νηπιαγωγός ρωτάει τα υπόλοιπα παιδιά που δεν ασχολούνται με κάτι τι θα κάνουν, τα παιδιά απαντούν πως δεν ξέρουν. Η νηπιαγωγός προτείνει: “ Ένα παιδί παίζει στο οικοδομικό υλικό, τρία παιδιά φτιάχνουν πάζλ και δυο ζωγραφίζουν στο καβαλέτο. “ Εσείς τι θα θέλατε να κάνετε” ; .

Μόλις τα δυο αγόρια τελειώνουν το πάζλ δηλώνουν στη νηπιαγωγό πως θέλουν να πάνε στο κουκλόσπιτο, η νηπιαγωγός τους λέει πως η ιδέα τους είναι πολύ καλή. Δυο παιδιά τελειώνουν και η νηπιαγωγός ρωτάει αν θα ήθελαν να φτιάξουν πράγματα με τη πλαστελίνη και τα παιδιά συμφωνούν.

Η νηπιαγωγός περνά από τη «γωνιά» του οικοδομικού υλικού που επικρατεί φασαρία. Στη συγκεκριμένη «γωνιά» βρίσκονται έξι άτομα. Η νηπιαγωγός τους λέει πως στη συγκεκριμένη «γωνιά» μπορούνε να παίξουνε μόνο τέσσερα παιδιά. Και προτείνει στα υπόλοιπα παιδιά να ασχοληθούν με κάτι άλλο.

Στη «γωνιά» του κουκλόσπιτου ένα παιδί παίζει με ένα αυτοκινητάκι και η νηπιαγωγός του επισημαίνει πως στο κουκλόσπιτο δεν παίζουμε με αυτοκινητάκια και του ζητάει να το βάλει στη θέση του. Στο κουκλόσπιτο επικρατεί μια σύγχυση καθώς ένα παιδί λέει: “εγώ θα είμαι ο μεγάλος” και

ένα άλλο παιδί λέει: “ και εγώ” . Η νηπιαγωγός παρεμβαίνει και προτείνει στα παιδιά να είναι και οι δυο μεγάλα αδέλφια. Στη συνέχεια ρωτάει τι παιχνίδι παίζουν και τα παιδιά απαντούν πως παίζουν εστιατόριο. Η νηπιαγωγός προτείνει να σημειώνουν παραγγελίες και λέει σε ένα παιδί αν θέλει να γίνει ο μάγειρας. Τους προτείνει να μαγειρεύει ο μάγειρας και οι σερβιτόροι να παίρνουν παραγγελίες από τους πελάτες. Η νηπιαγωγός δίνει στα παιδιά δυο κουτιά για δίσκους και φτιάχνει βιβλιάρια για παραγγελίες. Τα παιδιά λένε στη νηπιαγωγό πως δεν έχουν πελάτες και η νηπιαγωγός τους προτείνει να έχουν φανταστικούς πελάτες. Η νηπιαγωγός κάνει για λίγο τον πελάτη και παραγγέλνει φαγητά στους “σερβιτόρους” , οι “σερβιτόροι” σχεδιάζουν με εικόνες τα φαγητά.

Η νηπιαγωγός ανακοινώνει στα υπόλοιπα παιδιά ότι τα παιδιά άνοιξαν εστιατόρια και τους λέει αν θέλουν να το επισκεφθούν. Τα παιδιά αρχίζουν και κυνηγιούνται η νηπιαγωγός τους λέει αν έχουν δει ποτέ σε κάποιο μαγαζί να τρέχουν οι σερβιτόροι και οι πελάτες.

Δυο κορίτσια αρνούνται να παίξουν και η νηπιαγωγός ζητάει να κάτσουν στις καρεκλίτσες τους.

Στο κουκλόσπιτο συνεχίζεται το παιχνίδι και τα πιο πολλά παιδιά παίζουν όλα μαζί. Ένας “δίσκος” είναι κάτω, η νηπιαγωγός λέει πως δεν είναι ωραίο οι πελάτες να βλέπουν κάτω το δίσκο. Τα παιδιά με αφορμή τις παραγγελίες προσπαθούν να γράψουν διάφορες λέξεις.

Στη συνέχεια η νηπιαγωγός προειδοποιεί πως έχει μείνει ελάχιστος χρόνος για αυτό θα πρέπει να συμμαζέψουν και να κάτσουν στη «παρεούλα».

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΧΩΡΟΥ

Το νηπιαγωγείο συστέγάζεται με άλλα δυο νηπιαγωγεία και συνολικά στο κτήριο υπάρχουν πέντε αίθουσες. Η συγκεκριμένη αίθουσα που επισκέφτηκα υπάρχουν διάφορες «γωνιές» όπως: η «γωνιά» των μαθηματικών, του κουκλόσπιτου, της βιβλιοθήκης, το "μαγαζάκι", του οικοδομικού υλικού και της «παρεούλας». Υπάρχουν επίσης τρία τραπεζάκια. Δίπλα στο όνομα της κάθε γωνιάς αναγράφεται ο ανώτερος αριθμός των παιδιών που μπορούν να παίξουν. Σήμερα στη τάξη βρίσκονται δεκατέσσερα παιδιά.

ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΣΤΙΣ ΓΩΝΙΕΣ

Η νηπιαγωγός ζητάει από τα παιδιά της τάξης να τελειώσουν τη ζωγραφιά που ξεκίνησαν χθες από μια εικόνα από ένα βιβλίο. Όσα παιδιά έχουν έρθει κάθονται ήσυχα στα τραπεζάκια και ζωγραφίζουν.

Ένα παιδάκι έρχεται στη τάξη και η νηπιαγωγός του λέει καλημέρα και τον ρωτάει αν είναι καλά στη συνέχεια το παιδάκι πηγαίνει πάνω από τα παιδιά που ζωγραφίζουν και τα κοιτάει μετά από λίγη ώρα αποφασίζει να ζωγραφίσει και αυτό.

Έρχεται ακόμα ένα παιδί και η νηπιαγωγός και η νηπιαγωγός του λέει πως τα παιδιά ολοκληρώνουν κάτι από χθες εκείνο όμως το έχει τελειώσει και μπορεί να παίξει όπου θέλει.

Δύο αγόρια τελειώνουν τη ζωγραφιά και αποφασίζουν να παίξουν στη «γωνιά» του οικοδομικού υλικού. Ένα κορίτσι που έρχεται στη τάξη βοηθάει τη νηπιαγωγό να κόψει χαρτόνια για τις επόμενες δραστηριότητες.

Ένα κορίτσι τελειώνει τη ζωγραφιά και πηγαίνει στο οικοδομικό υλικό να παίξει με τα άλλα δυο αγόρια που παίζουν εκεί. Κάποια παιδιά που τελειώνουν διαλέγουν τη «γωνιά» του οικοδομικού υλικού με αποτέλεσμα να έχουν συγκεντρωθεί έξι παιδιά που είναι πάνω από το προβλεπόμενο όριο των παιδιών που μπορούν να παίξουν σε αυτή τη «γωνιά». Οι άλλες «γωνιές» δεν χρησιμοποιούνται καθώς δεν είναι και πολύ ευρύχωρες ώστε να παίξουν τα παιδιά άνετα. Δυο κορίτσια παίρνουν να φτιάξουν ένα πάζλ και κάθονται στη «παρεούλα».

Τρία παιδιά φεύγουν από τη «γωνιά» του οικοδομικού υλικού και πηγαίνουν στο "μαγαζάκι" αλλά παίζουν με αυτοκινητάκια. Στη συνέχεια μαζεύονται πολλά παιδιά στη «παρεούλα» και παίζουν με πάζλ. Δυο παιδιά που τελείωσαν με το πάζλ παίρνουν ένα παιχνίδι από τη «γωνιά» των μαθηματικών και κάθονται πάλι στην «παρεούλα» να παίξουν. Η νηπιαγωγός ζητάει από τα παιδιά να μαζέψουν. Τα παιδιά μόλις τελειώνουν κάθονται στην «παρεούλα».

Την επόμενη μέρα στην τάξη έχουν έρθει δυο παιδιά και παίζουν στη γωνιά του οικοδομικού υλικού. Ένα παιδάκι που έρχεται στη τάξη πηγαίνει και αυτό στην ίδια γωνιά για να παίξει. Στη συνέχεια έρχονται ακόμα δυο παιδιά και κάθονται και αυτά στη γωνιά του οικοδομικού υλικού και συζητάνε με τα υπόλοιπα παιδιά που βρίσκονται εκεί. Ένα ακόμα παιδί που έρχεται κάθεται όρθιο πάνω από τα υπόλοιπα παιδιά και τα κοιτάει.

Τέσσερα παιδιά φεύγουν και πηγαίνουν στο “μαγαζάκι” να παίξουν. Ένα αγοράκι πηγαίνει να ζωγραφίσει. Έρχονται και άλλα παιδιά την ίδια ώρα. Τρία παιδιά παίζουν παίζουνε στη γωνιά του οικοδομικού υλικού και κάποια δεν παίζουν σε κάποια γωνιά αλλά στέκονται όρθια μέσα στη τάξη και μιλάνε.

Ένα παιδί φεύγει από τη γωνιά που παίζει και πηγαίνει να ζωγραφίσει. Δυο παιδιά που έπαιζαν στη γωνιά του οικοδομικού υλικού φαίνεται να βαρέθηκαν και πηγαίνουν να ζωγραφίσουν. Στη τάξη έρχεται η νηπιαγωγός από τη διπλανή τάξη και συζητάει με τη νηπιαγωγό της τάξης. Τα παιδιά μετακινούνται από γωνιά σε γωνιά ελεύθερα με αποτέλεσμα στο “μαγαζάκι” να βρίσκονται έξι παιδιά.

Τα παιδιά συνεχίζουν να μετακινούνται από γωνιά σε γωνιά ελεύθερα. Δυο παιδιά φεύγουν από τη γωνιά του οικοδομικού υλικού που έπαιζαν και πηγαίνουν στη «παρεούλα» να φτιάξουνε πάζλ. Δυο κορίτσια κάθονται στη «παρεούλα» και δεν ασχολούνται με τα τίποτα. Στη συνέχεια πηγαίνουν δίπλα από τη νηπιαγωγό και κοιτάζουν τι κάνει. Ένα παιδί δείχνει τη ζωγραφιά του στη νηπιαγωγό και εκείνη του λέει πως είναι πολύ ωραία.

Μαζί με τη νηπιαγωγό κάθονται ακόμα δυο κορίτσια και τη βοηθούν . Μόλις η νηπιαγωγός τελειώνει τη δουλειά τους ζητάει από τα παιδιά να μαζέψουνε και να καθίσουν στη «παρεούλα».

ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

Τα παιδιά μετακινούνται ελεύθερα στο χώρο και από γωνιά σε γωνιά με αποτέλεσμα να μην τηρείται ο προβλεπόμενος αριθμός των παιδιών στην κάθε γωνιά. Η νηπιαγωγός παρεμβαίνει μόνο σε περίπτωση που τα παιδιά κάνουν πολύ φασαρία.

ΡΟΛΟΣ ΝΗΠΙΑΓΩΓΟΥ

Ένα παιδί ζητά από τη νηπιαγωγό να του ζωγραφίσει τα αβγουλάκια από την εικόνα και η νηπιαγωγός του λέει να τα κάνει μόνος του γιατί μπορεί. Τα παιδιά επίσης έχουν μια απορία καθώς δεν καταλαβαίνουν γιατί φαίνεται μόνο το ένα μάτι από το πουλάκι της εικόνας. Η νηπιαγωγός τους εξηγεί πως αν γυρίσουμε και εμείς στο πλάι θα φαίνεται μόνο το ένα μας το μάτι και γυρνάει για να τους το δείξει.

Η νηπιαγωγός καθώς τα παιδιά παίζουν ακούει τις συζητήσεις των παιδιών και συμμετέχει.

Η νηπιαγωγός κόβει χαρτόνια για τις επόμενες δραστηριότητες έχοντας καθίσει με τη πλάτη γυρισμένη στα παιδιά και τους ζητάει να κάνουν ησυχία. Τους λέει επίσης να τελειώνουν τις ζωγραφιές για να παίξουν στις «γωνιές» .

Τα παιδιά μόλις τελειώνουν τις ζωγραφιές τις δείχνουν στη νηπιαγωγό και εκείνη τους επιβραβεύει λέγοντας “μπράβο” , “συγχαρητήρια” .

Σε μια γωνιά έχουν μαζευτεί πολλά παιδιά και η νηπιαγωγός παρεμβαίνει και λέει στα παιδιά ότι αφού δεν χωράνε όλοι να παίζουν με κάτι άλλο.

Κάποια παιδιά παίζουν στο “μαγαζάκι” με αυτοκινητάκια και η νηπιαγωγός παρεμβαίνει και ζητάει από τα παιδιά να μην παίζουν στο “μαγαζάκι” με αυτοκινητάκια.

Η νηπιαγωγός φεύγει από την τάξη. Κάποια παιδιά μαλώνουν και ένα παιδί λέει στο άλλο “γιατί δεν το λες στη Κυρία ;” και εκείνο απαντάει αφού η Κυρία δεν είναι εδώ. Το παιδάκι τελικά βγαίνει έξω από την τάξη για να φωνάξει την Κυρία. Η νηπιαγωγός επιστρέφει και συνεχίζει τη δουλειά της.

Την ίδια στιγμή δυο παιδιά αρχίζουν να κυνηγιούνται μέσα στη τάξη και η νηπιαγωγός φωνάζει να πάνε κοντά της. Η νηπιαγωγός βάζει τα δυο παιδιά τιμωρία έξω από την τάξη

Την επόμενη μέρα η νηπιαγωγός βλέπει αυτά που φτιάχνουν τα παιδιά και τους λέει πως αυτό που φτιάχνουν είναι πολύ ωραίο. Η νηπιαγωγός κάθεται στο γραφείο της και γράφει. Όταν αντιλαμβάνεται ότι όλα τα παιδιά έχουν συγκεντρωθεί στη γωνιά του οικοδομικού υλικού παρεμβαίνει ρωτώντας για πιο λόγο έχουν μαζευτεί όλα τα παιδιά εκεί.

Η νηπιαγωγός φεύγει για λίγο από την τάξη. Η νηπιαγωγός επιστρέφει στην τάξη και ασχολείται με το τι θα κάνει στις οργανωμένες δραστηριότητες των παιδιών.

Τα παιδιά σήμερα είναι αρκετά ζηηρά και οι παρεμβάσεις της νηπιαγωγού είναι ελάχιστες. Η νηπιαγωγός συνεχίζει να ασχολείται με το υλικό των επόμενων δραστηριοτήτων και ζητάει από ένα κορίτσι να της φέρει μια κόλλα όταν το κοριτσάκι πάει την κόλλα η νηπιαγωγός της απαντάει πως είναι σπουδαίο κορίτσι.

Στη συνέχεια η νηπιαγωγός αντιλαμβάνεται πως στη τάξη επικρατεί αρκετή φασαρία και χωρίζει τα παιδιά που είναι συγκεντρωμένα στην ίδια γωνιά. Η νηπιαγωγός χωρίζει τα παιδιά όπως θέλει εκείνη και τους ζητάει να επιλέξουν όποια γωνιά θέλουν για να παίξουν αλλά στις ομάδες που τους χώρισε.

Η νηπιαγωγός την ίδια στιγμή παρεμβαίνει και ζητάει από ένα παιδί να κάνει ησυχία. Η νηπιαγωγός ζητάει από τα κορίτσια που τη βοηθούν να πάει κάποιον από αυτά να φέρουν ένα μαρκαδόρο από τη διπλανή τάξη. Την ίδια στιγμή ένα παιδί τη νηπιαγωγό αν μπορεί να παίξει με ένα άλλο παιδί και η νηπιαγωγός του απαντάει: “ γιατί με ρωτάς; Παίξε ” . Μόλις η νηπιαγωγός τελειώνει τη δουλειά τους ζητάει από τα παιδιά να μαζέψουν και να καθίσουν στη «παρεούλα»

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΧΩΡΟΥ

Η συγκεκριμένη αίθουσα περιλαμβάνει αρκετές γωνιές που είναι αρκετά εξοπλισμένες με υλικά όπως η γωνιά του κουκλόσπιτου, του οικοδομικού υλικού, της βιβλιοθήκης, της ανακύκλωσης και η γωνιά του υπολογιστή. Υπάρχουν επίσης τέσσερα τραπέζια και η γωνιά της «παρεούλας» .

ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΣΤΙΣ ΓΩΝΙΕΣ

Τα παιδιά δεν απασχολούνται όλα σε κάποια γωνιά αλλά περιφέρονται ελεύθερα μέσα στην τάξη. Η νηπιαγωγός ζητάει από δυο παιδιά να συμμαζέψουν αν μπορούν τους μαρκαδόρους. Ένα κοριτσάκι αποφασίζει να ζωγραφίσει μόνο του στα τραπέζια.

Μετά από την παρέμβαση της νηπιαγωγού που ζητάει από τα παιδιά να ασχοληθούν με κάτι τα πιο πολλά παιδιά πηγαίνουν να ζωγραφίσουν, ένα παιδί παίζει στη γωνιά του οικοδομικού υλικού, δυο παιδιά παίζουν με ένα επιτραπέζιο και μερικά συνεχίζουν να μην ασχολούνται με τίποτα. Δυο παιδιά φεύγουν από την τάξη για να πάνε τουαλέτα χωρίς να ρωτήσουν τη νηπιαγωγό.

Στη γωνιά που παίζουν το επιτραπέζιο έχουν μαζευτεί αρκετά παιδιά και δεν παίζουν σωστά το παιχνίδι. Στη συνέχεια στην τάξη έρχονται τρία παιδιά από το ειδικό τμήμα της διπλανής τάξης μαζί με τη νηπιαγωγό και ζωγραφίζουν στα τραπέζια μαζί με τα υπόλοιπα παιδιά της τάξης.

Μερικά παιδιά δεν παίζουν με τίποτα και συζητάνε με τη νηπιαγωγό. Μετά από λίγο όλα τα παιδιά κρύβονται για να μην τους δει ένα παιδί και συνεχίζουν να μην ασχολούνται σε καμία γωνιά κάνοντας αρκετή φασαρία. Με το τέλος της μουσικής που έχει βάλει η νηπιαγωγός να ακούγεται τα παιδιά έχουν μαζέψει και κάθονται στη «παρεούλα».

Την επόμενη μέρα μόλις φτάνουν τα παιδιά στην τάξη λένε καλημέρα και συζητάνε λίγο με τη νηπιαγωγό. Δεν ασχολούνται όλα σε κάποια γωνιά. Κάποια παιδιά ζωγραφίζουν, κάποια παίζουν στη γωνιά του οικοδομικού υλικού και κάποια συζητάνε μεταξύ τους.

Τα περισσότερα παιδιά μετακινούνται ελεύθερα στο χώρο χωρίς να απασχολούνται με κάτι. Μετά από παρότρυνση της νηπιαγωγού τα παιδιά ασχολούνται με φύλλα εργασίας που έχουν θέμα το καλοκαίρι. Τα παιδιά όμως δεν δείχνουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον καθώς μιλάνε συνεχώς μεταξύ τους και μετακινούνται.

Τα παιδιά μόλις τελειώνουν τις εργασίες τους μαζεύονται στη γωνιά του υπολογιστή και η νηπιαγωγός τους ζητάει να μην συγκεντρώνονται όλοι εκεί

και να ασχοληθούν με κάτι άλλο. Για το λόγο αυτό μερικά παιδιά πηγαίνουν πάλι να ζωγραφίσουν.

Στη συνέχεια η νηπιαγωγός βάζει μουσική για να καταλάβουν τα παιδιά πως τελείωσαν οι ελεύθερες δραστηριότητες και τα παιδιά μαζεύονται στη «παρεούλα».

ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

Τα παιδιά μετακινούνται ελεύθερα στο χώρο χωρίς να υπάρχει καμία παρέμβαση της νηπιαγωγού. Ο επιτρεπόμενος αριθμός σε κάθε γωνιά δεν τηρείται καθώς πολλά παιδιά συγκεντρώνονται για να παίξουν στην ίδια γωνιά.

ΡΟΛΟΣ ΝΗΠΙΑΓΩΓΟΥ

Όταν τα παιδιά έρχονται στη τάξη η νηπιαγωγός τα ρωτάει πως πέρασαν το Σαββατοκύριακο και συζητάει μαζί τους. Την ίδια ώρα η νηπιαγωγός ασχολείται με το τι θα κάνει στις επόμενες δραστηριότητες.

Δυο παιδιά βγαίνουν έξω από την τάξη και η νηπιαγωγός παρεμβαίνει λέγοντας πως δεν έχουν καμία δουλειά έξω. Στη συνέχεια λέει στα ίδια παιδιά να ασχοληθούν με κάτι και τους προτείνει να φτιάξουνε κάτι θαλασσινό. Τα παιδιά όμως πηγαίνουν και κάθονται μαζί με τη νηπιαγωγό και συζητάνε. Μετά από λίγο η νηπιαγωγός ξαναρωτάει τα παιδιά αν θέλουν να φτιάξουνε κάτι θαλασσινό. Τα παιδιά δε δίνουν σημασία και η νηπιαγωγός αδιαφορεί.

Μετά από λίγο όλα τα παιδιά της τάξης κρύβονται για να μην τους δει ένα παιδί που έρχεται εκείνη την ώρα στην τάξη. Η νηπιαγωγός παρεμβαίνει και ζητάει από όλα τα παιδιά να ασχοληθούν με κάτι χωρίς όμως να τους προτείνει κάτι.

Η νηπιαγωγός περνάει από τα παιδιά που ζωγραφίζουν και τους λέει πως είναι πολύ όμορφα αυτά που κάνουν. Η γωνιά του οικοδομικού υλικού δεν είναι τακτοποιημένη και η νηπιαγωγός ρωτάει ποιο έπαιζαν εκεί για να τακτοποιήσουν τους προτείνει αν θέλουν να πάρουν και κάποιο βοηθό. Δυο παιδιά παίρνουν ένα επιτραπέζιο και παίζουν στα τραπεζάκια, η νηπιαγωγός λέει στα παιδιά να κατέβουν στη μοκέτα να παίξουν αλλά τα παιδιά συνεχίζουν το παιχνίδι τους στα τραπεζάκια.

Στην τάξη επικρατεί αρκετή φασαρία και η νηπιαγωγός προειδοποιεί τα παιδιά πως αν συνεχίσουν να κάνουν φασαρία θα μαζέψουν τα παιχνίδια τους. Τα παιδιά που παίζουν με το επιτραπέζιο συνεχίζουν τη φασαρία και η νηπιαγωγός παρεμβαίνει και δείχνει στα παιδιά πως να συμμετέχουν όλοι μαζί καθώς ήταν πολλά παιδιά που παίζανε και να μην κάνουν φασαρία. Τους προειδοποιεί επίσης πως αν συνεχίσουν θα τους αφαιρεθούν οι πόντοι από το παιχνίδι και θα είναι υπεύθυνοι όλοι για αυτό. Μετά από λίγη ώρα για να προειδοποιήσει η νηπιαγωγός τα παιδιά πως οι ελεύθερες δραστηριότητες τελειώνουν και πρέπει να μαζέψουν, βάζει μουσική και τους ζητάει η φωνή τους να μην ακούγεται πιο δυνατά από τη μουσική.

Την επόμενη μέρα η νηπιαγωγός συζητάει με τους γονείς των παιδιών για διάφορα θέματα που τους απασχολούν με αποτέλεσμα να λείπει για αρκετή ώρα από την τάξη.

Η νηπιαγωγός ασχολείται με την οργάνωση της γιορτής που θα κάνουν σε λίγες μέρες τα παιδιά στο νηπιαγωγείο. Επικρατεί αρκετή φασαρία και η νηπιαγωγός ρωτάει τα παιδιά αν θέλουν να ασχοληθούν με μια καλοκαιρινή εργασία. Τα παιδιά συμφωνούν και η νηπιαγωγός τους μοιράζει φύλλα εργασίας με θέμα το καλοκαίρι. Στη συνέχεια αναθέτει σε ένα παιδί να εξηγήσει και στα υπόλοιπα παιδιά της τάξης τι ακριβώς πρέπει να κάνουν. Το κοριτσάκι εξηγεί αλλά δεν έχουν καταλάβει όλα τα παιδιά και η νηπιαγωγός ξαναεξηγεί τι θα κάνουν.

Η νηπιαγωγός επαινεί τα παιδιά που τελειώνουν και του κολλάει από ένα αυτοκόλλητο στη μπλούζα τους. Η νηπιαγωγός φεύγει συχνά από την τάξη και τα παιδιά δείχνουν να έχουν βαρεθεί. Όταν έρχεται στη τάξη παρεμβαίνει μόνο για να κάνουν τα παιδιά ησυχία. Στη συνέχεια βάζει μουσική για να καταλάβουν τα παιδιά πως τελείωσαν οι ελεύθερες δραστηριότητες και τα παιδιά μαζεύονται στη «παρεούλα».

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΧΩΡΟΥ

Το νηπιαγωγείο στεγάζεται με το Δημοτικό σχολείο και υπάρχουν δύο αίθουσες στο χώρο του νηπιαγωγείου. Στην τάξη υπάρχουν διάφορες «γωνιές» όπως η «γωνιά» του κουκλόσπιτου, της μουσικής, της βιβλιοθήκης, του οικοδομικού υλικού, της μεταμφίεσης και της «παρεούλας». Επίσης υπάρχει ένα μεγάλο κυκλικό τραπέζι στο κέντρο της τάξης. Η αίθουσα είναι αρκετά μικρή με αποτέλεσμα να μην είναι όλες οι «γωνιές» ευδιάκριτες και ευρύχωρες. Δίπλα στο όνομα της κάθε «γωνιάς» υπάρχει δίπλα γραμμένος ο αριθμός των παιδιών που μπορούν να παίξουν.

ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΣΤΙΣ ΓΩΝΙΕΣ

Τρία παιδιά παίζουν στη γωνιά του οικοδομικού υλικού με αυτοκινητάκια. Η νηπιαγωγός ρωτάει τα παιδιά αν θέλουν να ασχοληθούν με μια ομαδική ζωγραφιά. Τα παιδιά ενθουσιάζονται με την ιδέα της νηπιαγωγού και τους δίνει ένα μεγάλο φύλλο χαρτί για να ζωγραφίσουν. Τα παιδιά συζητάνε μεταξύ τους για το τι θα φτιάξουν. Μοιράζουνε το μέρος που θα ζωγραφίσει το κάθε παιδί και δείχνουν να τους αρέσει που συνεργάζονται για να φτιάξουν όλοι μαζί μια ζωγραφιά.

Η νηπιαγωγός προτείνει σε κάποια παιδιά να ζωγραφίσουν στο καβαλέτο. Τα παιδιά δείχνουν να τους αρέσει ιδέα. Τα παιδιά γνωρίζουν πώς να ζωγραφίσουν στο καβαλέτο και φαίνονται αρκετά αφοσιωμένα στη ζωγραφιά που κάνουν. Δυο παιδιά παίζουν με την πλαστελίνη και φαίνεται να συνεργάζονται πολύ καλά. Το παιχνίδι των παιδιών είναι αρκετά δημιουργικό και δεν υπάρχουν εντάσεις στην τάξη.

Την επόμενη μέρα τα παιδιά μόλις φτάνουν στη τάξη συζητάνε με τη νηπιαγωγό πως ήταν η χθεσινή τους μέρα και σκέφτονται σε ποια γωνιά θα παίξουν. Τα παιδιά συμφωνούν με τη πρόταση της νηπιαγωγού να παίξουν με ένα επιτραπέζιο. Δυο παιδιά αποφασίζουν να παίξουν με πάζλ. Κάθονται ήσυχα στα τραπεζάκια και φτιάχνουν το πάζλ.

Στη συνέχεια κάποια παιδιά που έρχονται αποφασίζουν να ζωγραφίζουν δεν ξέρουν όμως τι και η νηπιαγωγός τους προτείνει να φτιάξουν έναν ανθισμένο κήπο. Τα παιδιά ενθουσιάζονται με την ιδέα της νηπιαγωγού και ξεκινούν αμέσως.

Τα παιδιά που έπαιζαν με το πάζλ τελειώνουν το δείχνουν στη νηπιαγωγό και πηγαίνουν στη γωνιά του οικοδομικού υλικού. Στη συνέχεια τα παιδιά στο οικοδομικό υλικό τελειώνουν την κατασκευή τους και δείχνουν στη νηπιαγωγό ένα το κάστρο που φτιάξανε. Τα παιδιά που παίζανε στο οικοδομικό υλικό πηγαίνουν κάποια να παίξουν με την πλαστελίνη και κάποια επιλέγουν να

παίξουνε ένα επιτραπέζιο. Τα παιδιά συζητάνε για λίγο μεταξύ τους και κάθονται στη «παρεούλα».

ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

Τα παιδιά δεν μετακινούνται ελεύθερα στο χώρο. Παίζουν ήσυχα στις διάφορες γωνιές και όταν θέλουν να αλλάξουν γωνιά ενημερώνουν πρώτα τη νηπιαγωγό για το που θέλουν να παίξουν.

ΡΟΛΟΣ ΝΗΠΙΑΓΩΓΟΥ

Η νηπιαγωγός ρωτάει τα παιδιά αν έχουν σκεφτεί τι θα φτιάξουνε στη γωνιά του οικοδομικού υλικού. Δυο παιδιά πηγαίνουνε στο κουκλόσπιτο και η νηπιαγωγός συζητάει με τα παιδιά για το τι θα ήθελαν να παίξουν. Ένα κοριτσάκι που έλειπε χθες ζητάει από τη νηπιαγωγό να της δώσει να κάνει τη ζωγραφιά που κάνανε χθες τα παιδιά της τάξης. Η νηπιαγωγός δίνει στο κορίτσι τα απαραίτητα υλικά και της εξηγεί τι ακριβώς θα κάνει.

Δυο παιδιά αποφασίζουν να παίξουν με την πλαστελίνη. Η νηπιαγωγός τα ρωτάει τι σκέφτονται να φτιάξουν με την πλαστελίνη. Η νηπιαγωγός ρωτάει τα παιδιά που έρχονται και δεν παίζουν σε κάποια γωνιά αν θα ήθελαν να κάνουν μια ομαδική ζωγραφιά.

Η νηπιαγωγός προτείνει στα παιδιά που δεν θέλουν να ασχοληθούν με την ομαδική εργασία αν θέλουν να ζωγραφίσουν στο καβαλέτο. Η νηπιαγωγός στη συνέχεια περνάει από τη γωνιά του οικοδομικού υλικού και συζητάει με τα παιδιά. Βλέπει πόσα πολλά αυτοκινητάκια έχουν και τους προτείνει να κάνουν μια έκθεση αυτοκινήτων.

Η νηπιαγωγός αφήνει τα παιδιά να παίξουν και πηγαίνει στα παιδιά που ζωγραφίζουν και κοιτάει τις ζωγραφιές τους, ρωτάει τι ζωγραφίζουν και τους λέει πως είναι πολύ όμορφα. Ένα κοριτσάκι είναι σιωπηλό και η νηπιαγωγός ρωτάει αν την απασχολεί κάτι. Δυο παιδιά διαμαρτύρονται επειδή το φύλλο τους σηκώνεται. Η νηπιαγωγός τους ζητάει να σκεφτούν τι θα μπορούσαν να κάνουν για να μην τους συμβαίνει αυτό. Ένα κοριτσάκι προσπαθεί να γράψει μαμά στη ζωγραφιά της και η νηπιαγωγός ξαναπερνάει από τη γωνιά του οικοδομικού υλικού και προτείνει στα παιδιά να φτιάξουν και μια σήραγγα. Στη συνέχεια η νηπιαγωγός ζητάει από τα παιδιά να μαζέψουν και να καθίσουν στη «παρεούλα».

Την επόμενη μέρα κάποια παιδιά διστάζουν και η νηπιαγωγός τους προτείνει να παίξουν με ένα επιτραπέζιο. Η νηπιαγωγός κάθεται μαζί με τα παιδιά και εξηγεί πως παίζεται το παιχνίδι. Την ίδια στιγμή βλέπει πως κάποια παιδιά δεν ασχολούνται με κάτι και τους ρωτάει τι θα ήθελαν να παίξουν.

Η νηπιαγωγός ρωτάει τα παιδιά που έχουν αποφασίσει να ζωγραφίσουν τι θα ήθελαν να φτιάξουν σήμερα. Τα παιδιά δεν έχουν αποφασίσει κάτι και η νηπιαγωγός παροτρύνει τα παιδιά αν θέλουν να φτιάξουν έναν ανθισμένο κήπο καθώς η μέρα σήμερα είναι πολύ όμορφη και πλησιάζει η άνοιξη.

Η νηπιαγωγός κατά τη διάρκεια που τα παιδιά ζωγραφίζουν περνάει, βλέπει πως ζωγραφίζουν και του λέει να συνεχίσουν γιατί τα κάνουν πολύ όμορφα. Τα παιδιά που παίζουν με το επιτραπέζιο κάνουν λίγη φασαρία και η νηπιαγωγός τους επισημαίνει πως παίζουν πολύ ωραία και δεν χρειάζεται να κάνουν φασαρία.

Η νηπιαγωγός ρωτάει τα παιδιά στη γωνιά του οικοδομικού υλικού αν έχουν σκεφτεί τι θα φτιάξουνε, τα παιδιά δεν έχουν σκεφτεί και η νηπιαγωγός τους παροτρύνει να φτιάξουν κάτι που δεν έχουν ξαναφτιάξει και να το δείξουν σε όλη την τάξη.

Η νηπιαγωγός επαινεί τα παιδιά στη γωνιά του οικοδομικού υλικού για την προσπάθεια που κάνανε και τους ζητάει να μην το χαλάσουν και να το δείξουν και στα υπόλοιπα παιδιά μόλις τελειώσουν το παιχνίδι τους.

Μετά από λίγο η νηπιαγωγός ζητάει από τα παιδιά να μαζέψουνε αφού περάσει και δει τις ζωγραφιές των παιδιών λέγοντας τους πως ο κήπος που φτιάξανε είναι τόσο όμορφος που μοιάζει αληθινός. Στη συνέχεια ζητάει από τα παιδιά που φτιάξανε το κάστρο να το δείξουν και στα υπόλοιπα παιδιά και να τους πουν πως το φτιάξανε

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΧΩΡΟΥ

Η αίθουσα του νηπιαγωγείου είναι αρκετά μεγάλη. Οι «γωνιές» είναι αρκετές και είναι: η «γωνιά» της Μουσικής, του οικοδομικού υλικού, της βιβλιοθήκης, του παιδαγωγικού υλικού του κουκλόσπιτου στην οποία συμπεριλαμβάνεται και η «γωνιά» "Μαγαζάκι" καθώς τα παιδιά που επιλέγουν να παίξουν σε αυτή τη «γωνιά» παίζουν όλα μαζί, τρία στο κουκλόσπιτο και ένα παιδί κάνει πως έχει μαγαζί. Οι «γωνιές» ξεχωρίζουν η μια από την άλλη και έτσι τα παιδιά μπορούν να παίξουν με άνεση. Επίσης στο χώρο υπάρχουν 5 τραπεζάκια και μια «γωνιά» με έναν ηλεκτρονικό υπολογιστή στην οποία όμως τα παιδιά δεν έχουν πρόσβαση αλλά μόνο η νηπιαγωγός.

ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΣΤΙΣ ΓΩΝΙΕΣ

Τα παιδιά μόλις φτάνουν στη τάξη και αφήσουν τα πράγματα τους δηλώνουν την παρουσία τους την τάξη επιλέγοντας το όνομα τους από ένα καλάθι που περιλαμβάνει όλα τα ονόματα της τάξης και το τοποθετούν σε ένα πίνακα και στη συνέχεια κάθονται στην «παρεούλα» μαζί με τη νηπιαγωγό και συζητάνε. Επίσης συζητάνε για το τι μέρα έχουμε, τη μήνα και τη εποχή, κολλάνε την αντίστοιχη καρτέλα σε ένα πίνακα και κάνουν προσευχή.

Δίνει ένα λεπτό στα παιδιά να σκεφτούν και αφού αποφασίσουν πηγαίνουν στη «γωνιά» που δήλωσαν στη νηπιαγωγό και εφόσον δεν ξεπερνάνε τον επιτρεπόμενο αριθμό που μπορούν να βρίσκονται στη κάθε «γωνιά» _Σειρά έχουν τα υπόλοιπα παιδιά της τάξης που ακολουθούν την ίδια διαδικασία, δηλώνουν τι θα παίξουν στη νηπιαγωγό και πηγαίνουν στην αντίστοιχη «γωνιά» .

Έτσι τρία παιδιά πηγαίνουν στη «γωνιά» του οικοδομικού υλικού όπου είναι η «παρεούλα», τρία στο παιδαγωγικού υλικού, τρία στο κουκλόσπιτο, τρία παιδιά παίζουν ένα πάζλ και δυο ζωγραφίζουν στα τραπεζάκια .

Στη συνέχεια τα παιδιά παίζουν. Οι ομάδες των παιδιών είναι μεικτές. Στο κουκλόσπιτο τα παιδιά παίζουν ένα συμβολικό παιχνίδι του "μανάβικου" . Τα παιδιά που έφτιαχναν πάζλ τελειώνουν και πηγαίνουν στη «γωνιά» του οικοδομικού υλικού που τώρα είναι ελεύθερη. Τα παιδιά παίζουν ήσυχα στις γωνιές και αρκετά δημιουργικά. Η νηπιαγωγός λέει στα παιδιά να μαζέψουν και κάθονται στην «παρεούλα».

Τα παιδιά μαζεύονται στην «παρεούλα» και συζητάνε όπως την προηγούμενη μέρα. Αφού συζητήσουν πάλι τα παιδιά που είναι σήμερα ομάδα "υπηρεσίας" αποφασίζουν που θα παίξουν και στη συνέχεια επιλέγουν και τα υπόλοιπα παιδιά της τάξης.

Τρία παιδιά επιλέγουν το κουκλόσπιτο, ένα το μαγαζάκι, δυο το οικοδομικό υλικό, τρία το παιδαγωγικό υλικό, δυο θα φτιάξουν πάζλ και ένα θα παίξει στα τραπεζάκια ένα παιχνίδι με ζώα. Τα παιδιά που παίζουν με το πάζλ παίζουν μαζί και η νηπιαγωγός προτείνει στα παιδιά να πάρουν δυο πάζλ και να φτιάξει ο καθένας το δικό του.

Από το κουκλόσπιτο ακούγεται το τραγούδι των γενεθλίων και ρωτάει τα παιδιά γιατί το τραγουδούν και τα παιδιά απαντούν πως το μωρό τους έχει γενέθλια. Τα παιδιά που παίζουν στη γωνιά του οικοδομικού υλικού και τα παιδιά που φτιάχνουν πάζλ συνεργάζονται πολύ καλά.

ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

Τα παιδιά δεν μετακινούνται από γωνιά σε γωνιά χωρίς να ενημερώσουν τη νηπιαγωγό. Αν συμβεί κάτι τέτοιο η νηπιαγωγός παρεμβαίνει και τα παιδιά συνεχίζουν να παίζουν στις γωνιές που βρίσκονται. Έτσι ο επιτρεπόμενος αριθμός παιδιών στη κάθε γωνιά τηρείται και αποφεύγεται με αυτό τον τρόπο η φασαρία στην τάξη.

ΡΟΛΟΣ ΝΗΠΙΑΓΩΓΟΥ

Η νηπιαγωγός ρωτάει τα παιδιά πως ήταν ημέρα τους χθες και αν κάνανε κάτι ξεχωριστό. Επίσης συζητάνε για το τι μέρα έχουμε, τη μήνα και τη εποχή, κολλάνε την αντίστοιχη καρτέλα σε ένα πίνακα και κάνουν προσευχή.

Στη συνέχεια η νηπιαγωγός ρωτάει την ομάδα "υπηρεσίας" που είναι διαφορετική κάθε μέρα σε ποια «γωνιά» θέλουν να ασχοληθούν. Η νηπιαγωγός υπενθυμίζει στα παιδιά ότι σε κάθε «γωνιά» μπορούν να παίξουν μέχρι και τρία παιδιά.

Η νηπιαγωγός υπενθυμίζει στα παιδιά που παίζουν στο κουκλόσπιτο πως πρέπει να μοιράζονται τις δουλειές στο "σπίτι". Επίσης λέει στα παιδιά που παίζουν στη «γωνιά» του οικοδομικού υλικού πως όταν φτιάξουν κάτι να τη φωνάξουν να το δει.

Η νηπιαγωγός ζητάει από τα παιδιά να κάνουν ησυχία. Μετά από λίγη ώρα περνάει από τη «γωνιά του παιδαγωγικού υλικού και ρωτάει τα παιδιά τι φτιάχνουν τα παιδιά απαντούν πως φτιάχνουν ένα κάστρο και η νηπιαγωγός τους λέει πως είναι πολύ όμορφο και να συνεχίσουνε. Η νηπιαγωγός ρωτάει ένα παιδί τι κάνει και εκείνο απαντάει τον "Μανάβη". Στη συνέχεια πηγαίνει στα παιδιά που φτιάχνουν πάζλ και ρωτάει τι φτιάχνουνε.

Περνάει και από τα παιδιά που ζωγραφίζουν και λέει πως τα λουλούδια που ζωγραφίζουν είναι πολύ όμορφα τα συμβουλεύει επίσης να ζωγραφίσουν περισσότερα λουλούδια για να γίνει η ζωγραφιά του ακόμα πιο όμορφη. Τα παιδιά τελειώνουν το παιχνίδι τους από τη «γωνιά» του οικοδομικού υλικού και η νηπιαγωγός ρωτάει ποια «γωνιά»θα επιλέξουν που να μην

χρησιμοποιείτε. Η νηπιαγωγός ρωτάει επίσης αν κάποιο παιδί θα ήθελε να αλλάξει «γωνιά».

Ένα παιδί δείχνει τη ζωγραφιά του στη νηπιαγωγό και η νηπιαγωγός το συμβουλεύει να κάνει σκεπή στο σπίτι που έχει ζωγραφίσει και να κάνει και φυλλαράκια στα λουλούδια για να γίνει πιο όμορφη. Η νηπιαγωγός ρωτάει στα παιδιά που παίζουν στη «γωνιά» του οικοδομικού υλικού γιατί δεν συνεργάζονται και τα παροτρύνει να φτιάξουν κάτι όμορφο και να το παρουσιάσουν στη τάξη.

Στη συνέχεια η νηπιαγωγός προειδοποιεί τα παιδιά πως σε πέντε λεπτά θα πρέπει να αρχίζουν να μαζεύουν και παράλληλα περνάει από την κάθε «γωνιά» και κοιτάει τι φτιάξαν τα παιδιά. Αφού μαζέψουν τα παιδιά συγκεντρώνονται στη «παρεούλα».

Η νηπιαγωγός την επόμενη μέρα προτείνει στα παιδιά να πάνε και στις «γωνιές» που δεν χρησιμοποιούνται πολύ. Επίσης ρωτάει τα παιδιά σε ποιες «γωνιές» παίζανε χθες και προτείνει να μην πάνε στις ίδιες και σήμερα. Η νηπιαγωγός περνάει από όλες τις «γωνιές» και βλέπει τι κάνουν τα παιδιά. Στο κουκλόσπιτο προτείνει στα παιδιά να πάνε να ψωνίσουν από το Μανάβικο. Όχι όλοι μαζί όμως γιατί ο Μανάβης δεν θα μπορέσει να τους εξυπηρετήσει όλους. Ένα παιδί τελειώνει το πάζλ που έφτιαξε και πηγαίνει να πάρει ένα άλλο η νηπιαγωγός παρεμβαίνει και λέει πως θέλει πρώτα να τις δείχνουν τι φτιάχνουν. Τα παιδιά που παίζουν στο οικοδομικό υλικό δείχνουν τι φτιάχνουν στη νηπιαγωγό και τους λέει να το τελειώσουν για να γίνει ακόμα πιο ωραίο.

Δυο παιδιά απομακρύνονται από τη «γωνιά» που παίζουν και η νηπιαγωγός τους υπενθυμίζει πως σε άλλη «γωνιά» έχουν αποφασίσει να παίξουν. Τα παιδιά από το παιδαγωγικό υλικό τελειώνουν αυτό που έφτιαξαν, το δείχνουν στη νηπιαγωγό, τους λέει πόσο όμορφο το έφτιαξαν και τους ρωτάει τι θα φτιάξουν τώρα. Στη συνέχεια η νηπιαγωγός περνάει από το “μανάβικο” και ρωτάει τα παιδιά γιατί ψωνίζουν όλη την ώρα και τους επισημαίνει πως μια φορά κάνουμε τα ψώνια όχι όλη την ώρα.

Η νηπιαγωγός βοηθάει ένα παιδί να τελειώσει το πάζλ. Στη «γωνιά» του κουκλόσπιτου τα παιδιά μετακινούνται και στη διπλανή «γωνιά» και η νηπιαγωγός τους υπενθυμίζει πως η θέση τους δεν είναι εκεί και μπορεί να ενοχλούν τα άλλα παιδιά που παίζουν. Την ίδια στιγμή ο “μανάβης” φεύγει και η νηπιαγωγός του υπενθυμίζει πως αν φύγει δεν θα μπορούν να σε βρουν οι πελάτες και να ψωνίσουν.

Η νηπιαγωγός στη συνέχεια ασχολείται με τι θα κάνει στις επόμενες δραστηριότητες αλλά παράλληλα κοιτάει και τα παιδιά. Από το κουκλόσπιτο ακούγεται το τραγούδι των γενεθλίων και ρωτάει τα παιδιά γιατί το τραγουδούν και τα παιδιά απαντούν πως το μωρό τους έχει γενέθλια. Ένα παιδί τελειώνει με το παιχνίδι με τα ζώα που έπαιζε και η νηπιαγωγός το ρωτάει αν θέλει να παίξει κάπου αλλού για να μην είναι μόνο του και του προτείνει τη «γωνιά» του οικοδομικού υλικού που παίζουν δύο παιδιά.

Η νηπιαγωγός προειδοποιεί τα παιδιά πως τους απομένουν πέντε λεπτά για να τελειώσουν το παιχνίδι τους και να μαζέψουν. Την ίδια στιγμή περνάει από τη κάθε «γωνιά» και συζητά με τα παιδιά για το τι φτιάξανε. Αφού μαζέψουν όλα τα παιδιά, κάθονται στη «παρεούλα».

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΧΩΡΟΥ

Η αίθουσα του νηπιαγωγείου είναι αρκετά μικρή. Υπάρχουν τέσσερα τραπεζάκια τα οποία τα παιδιά τα χρησιμοποιούν για να παίξουν με τα υλικά των περισσότερων γωνιών της τάξης καθώς οι διάφορες γωνιές δεν αποτελούν ξεχωριστό και ανεξάρτητο χώρο η κάθε μια για να παίξουν τα παιδιά. Οι γωνιές που υπάρχουν στην τάξη είναι : η γωνιά της βιβλιοθήκης, του κουκλόσπιτου, της ζωγραφικής, του οικοδομικού υλικού, της μουσικής και της «παρεούλας» . Η κάθε γωνιά δεν είναι εξοπλισμένη με πολλά υλικά και παιχνίδια εκτός από τη γωνιά του οικοδομικού υλικού. Επίσης υπάρχει το γραφείο της νηπιαγωγού στο οποίο βρίσκεται ένας υπολογιστής. Στον υπολογιστή δεν έχουν πρόσβαση τα παιδιά και τον χρησιμοποιεί μόνο η νηπιαγωγός.

ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΣΤΙΣ ΓΩΝΙΕΣ

Τα παιδιά μόλις έρχονται στην τάξη του νηπιαγωγείου ζωγραφίζουν ή τους δίνει η νηπιαγωγός φύλλα εργασίας. Τα παιδιά κάθονται στα τραπεζάκια για να ζωγραφίζουν και παράλληλα συζητάνε μεταξύ τους. Τα παιδιά μετακινούνται ελεύθερα μέσα στην τάξη και συχνά μαλώνουν μεταξύ τους.

Μερικά παιδιά σταματούν ζωγραφίζουν για λίγο και ασχολούνται με τα αυτοκόλλητα που έφερε ένα παιδί στην τάξη. Τρία παιδιά τελειώνουν τις ζωγραφιές τους και παίζουν ένα παιχνίδι με ζώα.

Οι γωνιές που χρησιμοποιούνται κατά τη διάρκεια των ελεύθερων δραστηριοτήτων είναι ελάχιστες. Τα παιδιά ζωγραφίζουν αρκετή ώρα και φαίνεται να βαριούνται καθώς σταματάνε συνέχεια, μαλώνουν και συζητάνε μεταξύ τους. Επίσης τα παιδιά δεν παίζουν σε ομάδες, πολλά παιδιά παίζουν μόνο τους και οι ομάδες που σχηματίζουν μόνο τους είναι πάντα οι ίδιες.

Την επόμενη μέρα η νηπιαγωγός ρωτάει τα παιδιά που έρχονται στη τάξη αν θέλουν να ζωγραφίσουν. Ένα παιδί όμως απαντάει πως δεν θέλει και η νηπιαγωγός το ρωτάει με τι θέλει να παίξει. Το παιδί αποφασίζει να παίξει με τα ζώα.

Επίσης ένα κορίτσι πηγαίνει να παίξει μόνο του στο κουκλόσπιτο. Τα υπόλοιπα παιδιά ζωγραφίζουν. Δυο παιδιά πηγαίνουν στο κουκλόσπιτο και η νηπιαγωγός τους επισημαίνει πως στο κουκλόσπιτο μπορούν να παίξουν δυο παιδιά μόνο. Τελικά φεύγουν όλα τα παιδιά από το κουκλόσπιτο, κάθονται στα τραπεζάκια και συζητάνε.

Όσα παιδιά έρχονται κάθονται στα τραπεζάκια και ζωγραφίζουν με τα υπόλοιπα παιδιά. Ένα παιδί τελειώνει τη ζωγραφιά του και παίρνει ένα

επιτραπέζιο να παίζει στα τραπεζάκια, στο ίδιο τραπέζι που ζωγραφίζουν τα άλλα παιδιά.

Το παιδί που έπαιζε με το επιτραπέζιο σταματάει το παιχνίδι του και συζητάει με τα υπόλοιπα παιδιά. Τα παιδιά αρχίζουν να κινούνται ελεύθερα στο χώρο κάνοντας αρκετή φασαρία. Στη συνέχεια τα παιδιά ασχολούνται με τα αυτοκόλλητα που έχει φέρει ένα παιδί στην τάξη.

ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

Τα παιδιά μετακινούνται συνεχώς μέσα στη τάξη χωρίς να απασχολούνται πάντα σε κάποια γωνιά. Οι συχνές μετακινήσεις των παιδιών έχουν σαν αποτέλεσμα τη φασαρία μέσα στη τάξη και τα παιδιά δεν απασχολούνται δημιουργικά κατά την διάρκεια των ελεύθερων δραστηριοτήτων.

ΡΟΛΟΣ ΝΗΠΙΑΓΩΓΟΥ

Τα παιδιά μόλις έρχονται στην τάξη του νηπιαγωγείου, η νηπιαγωγός τους ζητάει να ασχοληθούν με κάτι και συνήθως τους προτείνει να ζωγραφίσουν ή τους δίνει φύλλα εργασίας.

Η νηπιαγωγός συζητάει με τους γονείς των παιδιών και βγαίνει συχνά έξω από την τάξη. Τα παιδιά μετακινούνται ελεύθερα μέσα στην τάξη και συχνά μαλώνουν μεταξύ τους. Η νηπιαγωγός όταν ακούει τα παιδιά να μαλώνουν υψώνει αρκετά τον τόνο της φωνής της και τους ζητάει να σταματήσουν να κάνουν έτσι.

Ένα παιδί ζωγραφίζει πάνω στο τραπέζι και η νηπιαγωγός του ζητάει να μην κάνει έτσι και να σκεφτεί να ζωγραφίσει κάτι στο χαρτί του. Ένα παιδί στέκεται όρθιο για αρκετή ώρα και φαίνεται να μην έχει αποφασίσει με τι θα ασχοληθεί. Η νηπιαγωγός δεν δίνει σημασία και το παιδί κάθεται τελικά στην «παρεούλα» μόνο κοιτάζοντας τα υπόλοιπα παιδιά που ζωγράφιζαν. Μερικά παιδιά σταματούν ζωγραφίζουν για λίγο και ασχολούνται με τα αυτοκόλλητα που έφερε ένα παιδί στην τάξη. Η νηπιαγωγός δεν δίνει και πάλι σημασία και βγαίνει έξω από την τάξη. Τα παιδιά όταν θέλουν να ρωτήσουν τη νηπιαγωγό κάτι βγαίνουν έξω από την τάξη.

Μια μαμά κάθεται μαζί με τα παιδιά που ζωγραφίζουν στα τραπεζάκια συζητάει μαζί τους, τα βοηθάει ενώ η νηπιαγωγός συνεχίζει να βρίσκεται έξω από την τάξη.

Στη συνέχεια η νηπιαγωγός μπαίνει στην τάξη, ρίχνει μια γρήγορη ματιά στις ζωγραφιές των παιδιών και λέει σε ένα παιδί πως η ζωγραφιά του της αρέσει πολύ. Επίσης λέει σε ένα άλλο παιδί να γράψει το όνομα του πάνω στη ζωγραφιά και του προτείνει να βάλει και ψάρια στη θάλασσα για να γίνει πιο όμορφη. Δυο παιδιά την ίδια στιγμή ρωτάνε τη νηπιαγωγό τι να παίξουνε και η νηπιαγωγός τους λέει να παίξουνε με ότι θέλουνε. Άλλα τρία παιδιά ρωτάνε επίσης τη νηπιαγωγό αν μπορούνε να παίξουνε στο κουκλόσπιτο και η νηπιαγωγός του λέει πως δεν μπορούν γιατί δεν έχουν πολύ χρόνο.

Μετά από λίγο η νηπιαγωγός ζητάει από τα παιδιά να μαζέψουνε. Τα παιδιά όμως συνεχίζουν να παίζουνε και τότε η νηπιαγωγός υψώνει τον τόνο της φωνής της και τους ζητάει να μαζέψουν τώρα. Τα παιδιά τελικά μαζεύουν την τάξη και κάθονται στην «παρεούλα».

Η νηπιαγωγός ρωτάει τα παιδιά που έρχονται στη τάξη αν θέλουν να ζωγραφίσουν. Ένα παιδί όμως απαντάει πως δεν θέλει και η νηπιαγωγός το ρωτάει με τι θέλει να παίξει. Το παιδί αποφασίζει να παίξει με τα ζώα. Ένα παιδί που έρχεται στην τάξη δεν ασχολείται με τίποτα και στέκεται όρθιο. Η νηπιαγωγός παρεμβαίνει και το ρωτάει αν θέλει να ζωγραφίσει. Το παιδί όμως συνεχίζει να στέκεται όρθιο και η νηπιαγωγός δεν ξαναασχολείται με το συγκεκριμένο παιδί.

Δυο παιδιά πηγαίνουν στο κουκλόσπιτο και η νηπιαγωγός τους επισημαίνει πως στο κουκλόσπιτο μπορούν να παίξουν δυο παιδιά μόνο. Τελικά φεύγουν όλα τα παιδιά από το κουκλόσπιτο, κάθονται στα τραπέζακια και συζητάνε.

Η νηπιαγωγός ασχολείται με τις επόμενες δραστηριότητες και συζητάει με τους γονείς των παιδιών. Τα παιδιά αρχίζουν να κινούνται ελεύθερα στο χώρο κάνοντας αρκετή φασαρία και η νηπιαγωγός τους ζητάει να σταματήσουν. Στη συνέχεια τα παιδιά ασχολούνται με τα αυτοκόλλητα που έχει φέρει ένα παιδί στην τάξη. Η νηπιαγωγός παρεμβαίνει και παίρνει από τα παιδιά τα αυτοκόλλητα. Η νηπιαγωγός ζητάει από τα παιδιά να μαζέψουν και να καθίσουν στη «παρεούλα».

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

3.1 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΟ ΡΟΛΟ ΤΗΣ ΝΗΠΙΑΓΩΓΟΥ

Από την παρατήρηση της συμπεριφοράς της νηπιαγωγού κατά τη διάρκεια των ελεύθερων δραστηριοτήτων των παιδιών προέκυψαν τρεις κατηγορίες ως προς την συχνότητα παρέμβασης της νηπιαγωγού. Πιο συγκεκριμένα, έχουμε τις εξής κατηγορίες: Συχνή παρέμβαση της νηπιαγωγού, μέτρια και σχεδόν καθόλου.

Σε ορισμένα νηπιαγωγεία όπως το 3^ο, 6^ο, 7^ο οι παρεμβάσεις των νηπιαγωγών στο ελεύθερο παιχνίδι των παιδιών ήταν συχνές. Πιο συγκεκριμένα, οι νηπιαγωγοί παρότρυναν τα παιδιά να παίξουν στις γωνιές κάνοντας τους ερωτήσεις όπως για παράδειγμα στο 3^ο νηπιαγωγείο η νηπιαγωγός ρωτάει: "Που θέλεις να παίζεις; ", "Με τι θα ασχοληθείτε εσείς κορίτσια; ", στο 6^ο νηπιαγωγείο η νηπιαγωγός ρωτάει τα παιδιά που έρχονται και δεν παίζουν σε κάποια γωνιά αν θα ήθελαν να κάνουν μια ομαδική ζωγραφιά. Η νηπιαγωγός στο 7^ο νηπιαγωγείο προτείνει στα παιδιά να πάνε και στις «γωνιές» που δεν χρησιμοποιούνται πολύ. Επίσης ρωτάει τα παιδιά σε ποιες «γωνιές» παίζανε χθες και προτείνει να μην πάνε στις ίδιες και σήμερα.

Οι νηπιαγωγοί όταν χρειάζεται υπενθυμίζουν τους βασικούς κανόνες της τάξης. Για παράδειγμα, στο 7^ο νηπιαγωγείο η νηπιαγωγός υπενθυμίζει στα παιδιά ότι σε κάθε «γωνιά» μπορούν να παίξουν μέχρι και τρία παιδιά.

Όταν τα παιδιά αποφασίσουν σε ποια γωνιά θα παίξουν, οι νηπιαγωγοί περνάνε από γωνιά σε γωνιά και παρατηρούν το παιχνίδι των παιδιών παρεμβαίνοντας όπου χρειάζεται. Όταν τα παιδιά δείχνουν να βαριούνται οι νηπιαγωγοί δίνουν ιδέες στα παιδιά για να εξελιχτεί το παιχνίδι τους ή τους προτείνουν να αλλάξουν γωνιά. Για παράδειγμα, στο 3^ο νηπιαγωγείο η νηπιαγωγός βλέπει τα παιδιά στο οικοδομικό υλικό που δεν παίζουν και παρεμβαίνει λέγοντας τους πως μάλλον δεν τους ενδιαφέρει αυτό που κάνουν και αν θα ήθελαν να παίξουν κάποιο επιτραπέζιο. Κάποιες φορές συμμετέχουν και οι ίδιες οι νηπιαγωγοί στο παιχνίδι των παιδιών, η νηπιαγωγός στο 3^ο νηπιαγωγείο συμμετέχει σε ένα συμβολικό παιχνίδι των παιδιών και παίζει το ρόλο του πελάτη.

Καθώς παίζουν τα παιδιά οι νηπιαγωγοί παρατηρούν αυτά που κάνουν και τους επιβραβεύουν για την προσπάθεια τους ή τους ενθαρρύνουν λέγοντας τους πως αυτό που κάνουν είναι πολύ ωραία. Για παράδειγμα, η νηπιαγωγός στο 7^ο νηπιαγωγείο περνάει και από τα παιδιά που ζωγραφίζουν και λέει πως τα λουλούδια που ζωγραφίζουν είναι πολύ όμορφα τα συμβουλεύει επίσης να ζωγραφίσουν περισσότερα λουλούδια για να γίνει η ζωγραφιά του ακόμα πιο όμορφη.

Στο τέλος των ελεύθερων δραστηριοτήτων οι νηπιαγωγοί προειδοποιούν τα παιδιά για το χρόνο που τους απομένει ώστε να προετοιμάσουν τα παιδιά και να αρχίσουν να μαζεύουν την τάξη.

Οι παρεμβάσεις στο 1^ο , 2^ο , 4^ο και 5^ο νηπιαγωγείο είναι μέτριες. Παρατηρώντας τη συμπεριφορά των νηπιαγωγών αυτών φάνηκαν να διαφοροποιούνται αρκετά ως προς τον τρόπο που διαχειρίζονταν την τάξη κατά τη διάρκεια των ελεύθερων δραστηριοτήτων των παιδιών.

Οι παρεμβάσεις των νηπιαγωγών στο ελεύθερο παιχνίδι των παιδιών ήταν τις περισσότερες φορές για να επιβάλουν ησυχία στην τάξη. Όταν τα παιδιά έκαναν αρκετή φασαρία τότε η νηπιαγωγός παρατηρούσε τα παιδιά και τους ζητούσε να ασχοληθούν σε κάποια γωνιά. Για παράδειγμα, η νηπιαγωγός στο 1^ο νηπιαγωγείο ζητάει από τα παιδιά να παίξουν με κάτι σε κάποια γωνιά και να μην κυνηγιούνται μέσα στη τάξη γιατί ενοχλούν τα υπόλοιπα παιδιά. Στο 5^ο νηπιαγωγείο η νηπιαγωγός όταν βλέπει τα παιδιά να κρύβονται μέσα στην τάξη, παρεμβαίνει και ζητάει από όλα τα παιδιά να ασχοληθούν με κάτι χωρίς όμως να τους προτείνει κάτι.

Στις περισσότερες από αυτές τις τάξεις η νηπιαγωγός αφιέρωνε αρκετή ώρα στο να ασχολείται με το τι θα κάνει στη διάρκεια των οργανωμένων δραστηριοτήτων ή απουσίαζε συχνά από την τάξη. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα να μην μπορεί να παρατηρεί τα παιδιά και να παρεμβαίνει στο παιχνίδι τους σπάνια. Η νηπιαγωγός στο 4^ο νηπιαγωγείο κόβει χαρτόνια για τις επόμενες δραστηριότητες έχοντας καθίσει με τη πλάτη γυρισμένη στα παιδιά και τους ζητάει να κάνουν ησυχία. Αντίστοιχα, η νηπιαγωγός του 5^{ου} νηπιαγωγείου φεύγει συχνά από την τάξη και τα παιδιά δείχνουν να έχουν βαρεθεί. Όταν έρχεται στη τάξη παρεμβαίνει μόνο για να κάνουν τα παιδιά ησυχία.

Υπάρχουν ωστόσο κάποιες σημαντικές παρεμβάσεις των συγκεκριμένων νηπιαγωγών καθ' όλη τη διάρκεια των ελεύθερων δραστηριοτήτων. Για παράδειγμα, στο 1^ο νηπιαγωγείο η νηπιαγωγός συζητά μαζί με τα παιδιά που παίζουν επιτραπέζιο για τους αριθμούς των ζαριών και τους εξηγεί τους κανόνες. Στο 4^ο νηπιαγωγείο τα παιδιά μόλις τελειώνουν τις ζωγραφιές τις δείχνουν στη νηπιαγωγό και εκείνη τους επιβραβεύει λέγοντας "μπράβο" , "συγχαρητήρια" . Επίσης, στο 5^ο νηπιαγωγείο η νηπιαγωγός βάζει μουσική για να προειδοποιήσει τα παιδιά πως οι ελεύθερες δραστηριότητες τελειώνουν και πρέπει να μαζέψουν.

Κατά τη διάρκεια παρατήρησης του ρόλου της νηπιαγωγού στις διάφορες τάξεις, προέκυψε και ένα νηπιαγωγείο που οι παρεμβάσεις της νηπιαγωγού δεν υπήρχαν σχεδόν καθόλου. Τέτοιο νηπιαγωγείο με ελάχιστες παρεμβάσεις της νηπιαγωγού είναι το 8^ο .

Η νηπιαγωγός στη συγκεκριμένη τάξη παρεμβαίνει ελάχιστα. Τον περισσότερο χρόνο των ελεύθερων δραστηριοτήτων βρίσκεται έξω από την τάξη και μιλάει με τους γονείς των παιδιών ή ασχολείται σχεδιάζοντας τις οργανωμένες δραστηριότητες. Παρεμβαίνει μόνο για να επιβάλει την ησυχία στην τάξη υψώνοντας συχνά τον τόνο τις φωνής της.

3.2 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΣΤΙΣ ΓΩΝΙΕΣ

Από τη παρατήρηση του παιχνιδιού στις γωνιές κατά τη διάρκεια των ελεύθερων δραστηριοτήτων σε οχτώ διαφορετικές τάξεις προέκυψαν δυο κατηγορίες ως προς το παιχνίδι των παιδιών.

Στην πρώτη κατηγορία έχουμε τα παιδιά που παίζουν στις γωνιές αλλά υπήρχε **παρέμβαση της νηπιαγωγού**. Τα νηπιαγωγεία που ανήκουν σε αυτή την κατηγορία είναι τα εξής: 3^ο, 6^ο, 7^ο. Η παρέμβαση γινόταν με την παρότρυνση της νηπιαγωγού να ασχοληθούν τα παιδιά σε κάποια γωνιά. Ακόμη η νηπιαγωγός πρότεινε στα παιδιά γωνιές που θα μπορούσαν να παίξουν. Για παράδειγμα, στο 3^ο νηπιαγωγείο, η νηπιαγωγός τους δίνει κάποιες ιδέες σχετικά με το τι μπορούν να παίξουν όπως πάζλ στα τραπεζάκια, στο κουκλόσπιτο κ. α. Η νηπιαγωγός στο 6^ο νηπιαγωγείο προτείνει σε κάποια παιδιά να ζωγραφίσουν στο καβαλέτο κα σε κάποια να φτιάξουν μια ομαδική εργασία. Στο 7^ο νηπιαγωγείο η νηπιαγωγός δίνει ένα λεπτό στα παιδιά να σκεφτούν με τι θέλουν να παίξουν και αφού αποφασίσουν πηγαίνουν στη «γωνιά» που δήλωσαν στη νηπιαγωγό και εφόσον δεν ξεπερνάνε τον επιτρεπόμενο αριθμό που μπορούν να βρίσκονται στη κάθε «γωνιά»

Το παιχνίδι των παιδιών στις παραπάνω τάξεις είναι αρκετά δημιουργικό και ευχάριστο. Τα παιδιά αναλαμβάνουν ρόλους όπως για παράδειγμα στο 3^ο νηπιαγωγείο τα παιδιά αναλαμβάνουν ρόλους όπως αυτού του σερβιτόρου, του πελάτη καθώς παίζουν ένα συμβολικό παιχνίδι του εστιατορίου. Επίσης, Τα παιδιά παίζουν ήσυχα στις γωνιές, χωρίς να δημιουργούν προβλήματα μέσα στη τάξη. Τα παιδιά δεν μετακινούνται ελεύθερα στο χώρο. Παίζουν ήσυχα στις διάφορες γωνιές και όταν θέλουν να αλλάξουν γωνιά ενημερώνουν πρώτα τη νηπιαγωγό για το που θέλουν να παίξουν.

Χρησιμοποιούνται όλες οι νωνιές του νηπιαγωγείου κατά τη διάρκεια των ελεύθερων δραστηριοτήτων. Όταν η νηπιαγωγός παρατηρεί πως τα παιδιά έχουν βαρεθεί σε κάποια γωνιά τους προτείνει να αλλάξουν και να ασχοληθούν με κάτι άλλο. Η νηπιαγωγός στο 7^ο νηπιαγωγείο ρωτάει αν κάποιο παιδί θα ήθελε να αλλάξει «γωνιά». Η νηπιαγωγός στο 3^ο νηπιαγωγείο βλέπει τα παιδιά στο οικοδομικό υλικό που δεν παίζουν και παρεμβαίνει λέγοντας τους πως μάλλον δεν τους ενδιαφέρει αυτό που κάνουν και αν θα ήθελαν να παίξουν κάποιο επιτραπέζιο.

Στη δεύτερη κατηγορία, τα παιδιά παίζουν στις γωνιές αλλά **χωρίς την παρέμβαση της νηπιαγωγού**. Οι νηπιαγωγοί σε αυτή την κατηγορία αφήνουν τα παιδιά συνήθως ελεύθερα και παρεμβαίνουν ελάχιστα.

Το παιχνίδι των παιδιών δεν είναι δημιουργικό τις περισσότερες φορές. Συχνά, τα παιδιά βαριούνται και αφήνουν στη μέση το παιχνίδι τους χωρίς να ασχολούνται με τίποτα. Τα υλικά που χρησιμοποιούν τα παιδιά είναι ελάχιστα και δεν αναλαμβάνουν ρόλους καθώς το συμβολικό παιχνίδι δεν αναπτύσσεται στις γωνιές του νηπιαγωγείου. συχνά ρόλους Στα περισσότερα από αυτά τα νηπιαγωγεία οι νηπιαγωγοί άφησαν ελεύθερα τα παιδιά και

αδιαφορούσαν. Για παράδειγμα, στο 4^ο νηπιαγωγείο κάποια παιδιά δεν παίζουν σε κάποια γωνιά αλλά στέκονται όρθια μέσα στη τάξη και μιλάνε. Τα παιδιά στο 5^ο νηπιαγωγείο δεν δείχνουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον καθώς μιλάνε συνεχώς μεταξύ τους και μετακινούνται. Επίσης, ζωγραφίζουν αρκετή ώρα και φαίνεται να βαριούνται καθώς σταματάνε συνέχεια, μαλώνουν και συζητάνε μεταξύ τους.

Κατά τη διάρκεια των ελεύθερων δραστηριοτήτων τα παιδιά μετακινούνται ελεύθερα στο χώρο χωρίς να ρωτήσουν τη νηπιαγωγό. Μπορούν όποια στιγμή θέλουν να αλλάξουν γωνιά χωρίς η νηπιαγωγός να παρέμβει. Το γεγονός αυτό δημιουργεί αρκετή αναστάτωση μέσα στην τάξη. Για παράδειγμα, στο 1^ο νηπιαγωγείο τα παιδιά αφήνουν στη μέση τις χειροτεχνίες και πηγαίνουν στο κουκλόσπιτο.

Ελάχιστες είναι οι γωνιές χρησιμοποιούνται κατά τη διάρκεια των ελεύθερων δραστηριοτήτων. Στο 4^ο νηπιαγωγείο οι περισσότερες «γωνιές» δεν χρησιμοποιούνται καθώς δεν είναι και πολύ ευρύχωρες ώστε να παίξουν τα παιδιά άνετα. Τα παιδιά συνήθως κατά τη διάρκεια των ελεύθερων δραστηριοτήτων ζωγραφίζουν καθώς οι νηπιαγωγοί δεν παροτρύνουν τα παιδιά να ασχοληθούν σε κάποια άλλη γωνιά. Επίσης, ο επιτρεπόμενος αριθμός παιδιών που μπορούν να παίξουν σε κάθε γωνιά δεν τηρείται. Για παράδειγμα στο 2^ο νηπιαγωγείο ο επιτρεπόμενος αριθμός των ατόμων σε μια «γωνιά» είναι δυο αλλά παίζουν τρία παιδιά. Πολλές φορές παίζουν πολλά παιδιά στην ίδια γωνιά και αυτό δημιουργεί προβλήματα στην τάξη καθώς όταν συγκεντρώνονται πολλά παιδιά στην ίδια γωνιά επικρατεί φασαρία και τα παιδιά δεν παίζουν σωστά.

3.3 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ-ΡΟΛΟΣ ΝΗΠΙΑΓΩΓΟΥ ΣΤΗ ΤΑΞΗ

Παραπάνω παρουσιάστηκε ο ρόλος των νηπιαγωγών μέσα στην τάξη και πρόεκυψαν οι κατηγορίες όπου οι νηπιαγωγοί παρέμβαιναν συχνά στο παιχνίδι των παιδιών, μέτρια αλλά και καθόλου. Ωστόσο, οι νηπιαγωγοί όλων των τάξεων απάντησαν σε ερωτήσεις για το τι πιστεύουν ότι οι ίδιες κάνουν μέσα στη τάξη. Για παράδειγμα, αν παρατηρούν το παιχνίδι των παιδιών κατά τη διάρκεια των ελεύθερων δραστηριοτήτων, εφόσον εφαρμόζουν παρατήρηση τι παρατηρούν συνήθως κ. α.

Οι απόψεις των νηπιαγωγών διέφεραν σε αρκετά σημεία σε σχέση με αυτά που πραγματικά εφαρμόζαν στις τάξεις τους κατά τη διάρκεια των ελεύθερων δραστηριοτήτων.

Δυο από τις νηπιαγωγούς (1^ο , 2^ο) που η παρέμβαση τους χαρακτηρίστηκε πιο πάνω ως μέτρια απάντησαν πως κατά τη διάρκεια των ελεύθερων δραστηριοτήτων παρατηρούν πάντα το παιχνίδι των παιδιών. Μέσα από τη παρατήρηση κάτι τέτοιο βεβαίως δεν φάνηκε. Για παράδειγμα, στο 2^ο νηπιαγωγείο όταν τα παιδιά κάνουν αρκετή φασαρία η νηπιαγωγός αδιαφορεί. Στο 1^ο νηπιαγωγείο όταν τα παιδιά κυνηγιούνται στην τάξη η νηπιαγωγός δεν δίνει σημασία και συνεχίζει να μιλάει με τη μαμά ενός παιδιού. Επίσης τα παιδιά κάθονται αρκετή ώρα στη κάθε «γωνιά» χωρίς η νηπιαγωγός να παρεμβαίνει και στη συνέχεια ασχολείται με τα υλικά που θα χρησιμοποιήσει στις οργανωμένες δραστηριότητες στη συνέχεια της ημέρας.

Κάτι που επίσης ήρθε σε αντίθεση με αυτό που πραγματικά έκαναν οι νηπιαγωγοί και το τι πιστεύουν ότι κάνουν είναι το γεγονός ότι πιστεύουν πως παρατηρούν όλα τα παιδιά (1^ο, 2^ο, 4^ο). Συνήθως, οι νηπιαγωγοί παρατηρούσαν τα παιδιά που έκαναν περισσότερο φασαρία και ενοχλούσαν την υπόλοιπη τάξη. Παιδιά που δεν έπαιζαν σε κάποια γωνιά δεν ήταν πάντα στο επίκεντρο της προσοχής των νηπιαγωγών. Αυτό βέβαια αποδεικνύεται και από το γεγονός ότι οι νηπιαγωγοί συχνά ασχολούνταν με το σχεδιασμό των επόμενων δραστηριοτήτων άλλα και έβγαιναν συχνά έξω από την τάξη. Κάτι τέτοιο αναιρεί αυτή την άποψη των νηπιαγωγών καθώς δεν μπορούν να παρατηρούν όλα τα παιδιά ενώ ασχολούνται με άλλα πράγματα αλλά παρατηρούν κυρίως αυτά που τραβούν τη προσοχή. Για παράδειγμα, η νηπιαγωγός του 4^{ου} νηπιαγωγείου σε αυτή τη ερώτηση απαντάει πως συνήθως παρατηρεί τα παιδιά που δεν παρουσιάζουν την επιθυμητή συμπεριφορά και πιο συγκεκριμένα τα πιο ζωηρά παιδιά για να αποφεύγονται οι συγκρούσεις αλλά και τα παιδιά δεν ασχολούνται με τίποτα.

Σχετικά με την ερώτηση αν πιστεύουν οι νηπιαγωγοί πως αν ο χρόνος είναι ικανοποιητικός ώστε να είναι και παρατηρητές αλλά και εκπαιδευτικοί ταυτόχρονα. Οι νηπιαγωγοί στο 1^ο , 2^ο νηπιαγωγείο απάντησαν πως πιστεύουν ότι ο χρόνος είναι ικανοποιητικός χωρίς όμως να αιτιολογήσουν την απάντησή τους. Αντίθετα οι νηπιαγωγοί στο 4^ο και 5^ο νηπιαγωγείο οι νηπιαγωγοί πιστεύουν πως ο χρόνος δεν είναι ικανοποιητικός. Πιο συγκεκριμένα στο 4^ο νηπιαγωγείο, η νηπιαγωγός πιστεύει πως είναι πολλές οι

υποχρεώσεις που έχει να καλύψει κατά τη διάρκεια των ελεύθερων δραστηριοτήτων. Στο 5^ο νηπιαγωγείο, η νηπιαγωγός τονίζει πως θα έπρεπε κάποιες μέρες να είναι αφιερωμένες μόνο στη παρατήρηση και όχι αυτό να συμβαίνει μόνο στην αρχή της χρονιάς.

Κάτι που όντως φαίνεται να έχει σχέση με την πραγματικότητα και τις απαντήσεις των νηπιαγωγών είναι το αν παρεμβαίνουν στο παιχνίδι των παιδιών στις ώρες των ελεύθερων δραστηριοτήτων. Οι περισσότερες νηπιαγωγοί (1^ο, 2^ο, 4^ο) απάντησαν πως παρεμβαίνουν μερικές φορές ενώ η νηπιαγωγός του 5^{ου} νηπιαγωγείου απάντησε πως παρεμβαίνει συχνά καθώς τα παιδιά χρειάζονται καθοδήγηση και συχνά χρειάζεται να επέμβει για να λύσει τυχόν διαφορές των παιδιών. Η νηπιαγωγός του 1^{ου} νηπιαγωγείου απάντησε πως παρεμβαίνει μερικές φορές στο παιχνίδι των παιδιών για εντάσεις και φασαρίες.

Οι νηπιαγωγοί που οι παρεμβάσεις τους στην τάξη ήταν συχνές, φάνηκε να έχουν καλύτερη αίσθηση ανάμεσα στην πραγματικότητα και σε αυτά που απάντησαν σχετικά με τις παρεμβάσεις τους.

Και στα τρία νηπιαγωγεία (3^ο, 6^ο, 7^ο) οι νηπιαγωγοί απάντησαν πως παρατηρούν πάντα το παιχνίδι των παιδιών. Αυτό είναι κάτι που και εμείς διαπιστώσαμε μέσα από την παρατήρηση μας στις συγκεκριμένες τάξεις. Η νηπιαγωγός του 7^{ου} νηπιαγωγείου απάντησε πως παρατηρεί πάντα το παιχνίδι των παιδιών γιατί θέλει να δει τη συνεργασία μεταξύ τους, την έκφραση του λόγου τους αλλά και τις δυσκολίες που μπορεί να αντιμετωπίζουν. Επίσης απάντησαν πως παρατηρούν όλα τα παιδιά κάτι που όντως συνέβη. Οι νηπιαγωγοί των αυτών των τάξεων πάντα είχαν την προσοχή τους σε όλα τα παιδιά και όχι μόνο στα παιδιά που τραβούσαν την προσοχή λόγω φασαρίας ή κάτι άλλο. Όλα τα παιδιά είχαν την ίδια μεταχείριση από τις νηπιαγωγούς. Πιο συγκεκριμένα η νηπιαγωγός του 3^{ου} νηπιαγωγείου θεωρεί πως δεν πρέπει να παρατηρούμε μόνο τα παιδιά που μονοπωλούν την προσοχή αλλά παρατηρώντας όλα τα παιδιά ατομικά ή κατά τη συναναστροφή τους με τα άλλα παιδιά μπορούμε να εντοπίσουμε σημεία τα οποία δεν φαίνονται εξ' αποστάσεως.

Στην ερώτηση αν ο χρόνος που έχουν στην διάθεση τους είναι αρκετός ώστε να είναι και παρατηρητής και εκπαιδευτικός ταυτόχρονα δυο από τις τρεις νηπιαγωγούς (3^ο, 6^ο) απάντησαν πως ο χρόνος τους δεν είναι αρκετός γιατί εξαρτάται από τον αριθμό των παιδιών. Πιο συγκεκριμένα, η νηπιαγωγός του 6^{ου} νηπιαγωγείου απάντησε πως όταν ο αριθμός των παιδιών είναι μικρός μπορεί πιο εύκολα να συνδυάζει και τα δυο αλλά όταν ο αριθμός των παιδιών είναι μεγάλος και ειδικά όταν κάποια παιδιά παρουσιάζουν δυσκολίες στη συμπεριφορά τους είναι δύσκολο να είναι και παρατηρητής και εκπαιδευτικός ταυτόχρονα.

Γενικότερα, οι απαντήσεις των νηπιαγωγών αυτών ήταν περισσότερο αναλυτικές και επεξηγητικές σε αντίθεση με τις νηπιαγωγούς που είχαν μέτρια παρέμβαση όπου οι απαντήσεις τους ήταν αρκετά περιεκτικές και μερικές φορές δεν απαντούσαν καθόλου όπως για παράδειγμα της νηπιαγωγού στο 8^ο νηπιαγωγείο, όπου δεν αιτιολόγησε καμία απάντηση της. Αυτό υποδηλώνει

ότι οι νηπιαγωγοί με συχνή παρέμβαση γνωρίζουν ακριβώς τι κάνουν και για πιο λόγο το κάνουν. Για κάθε ερώτηση είχαν και μια απάντηση καθώς και μια αιτιολόγηση για την συμπεριφορά τους.

Διαπιστώνουμε λοιπόν πως οι νηπιαγωγοί μπορεί να έχουν μια καλύτερη εικόνα για τον εαυτό τους από αυτά που ίσως κάνουν ή δεν έχουν συνειδητοποιήσει το τι ακριβώς κάνουν νομίζοντας πως η συμπεριφορά τους είναι κατάλληλη. Αντίθετα, οι νηπιαγωγοί με συχνή παρέμβαση είχαν μεγαλύτερη αίσθηση του τι κάνουν. Είχαν συνειδητοποιήσει ποιος είναι ο ρόλος τους και προσπαθούσαν να ανταπεξέλθουν με επιτυχία στα καθήκοντα τους.

3.4 ΠΙΝΑΚΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΝΗΠΙΑΓΩΓΟΥ

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΝΗΠΙΑΓΩΓΟΣ	ΠΑΡΕΜΒΑΙΝΕΙ ΣΥΧΝΑ	ΠΑΡΕΜΒΑΙΝΕΙ ΜΕΤΡΙΑ	ΔΕΝ ΠΑΡΕΜΒΑΙΝΕΙ
ΝΗΠΙΑΓΩΓΟΣ	3 ^ο , 6 ^ο , 7 ^ο	1 ^ο , 2 ^ο , 4 ^ο , 5 ^ο	8 ^ο

ΠΙΝΑΚΑΣ 2: ΣΧΕΣΗ ΝΗΠΙΑΓΩΓΟΥ ΚΑΙ ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΣΤΙΣ ΓΩΝΙΕΣ

ΓΩΝΙΕΣ	ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΟΛΕΣ ΟΙ ΓΩΝΙΕΣ	ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΛΙΓΕΣ ΓΩΝΙΕΣ	ΔΕΝ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΣΧΕΔΟΝ ΚΑΘΟΛΟΥ
ΝΗΠΙΑΓΩΓΟΣ			
ΠΑΡΕΜΒΑΙΝΕΙ ΣΥΧΝΑ	3 ^ο , 6 ^ο , 7 ^ο	-	-
ΠΑΡΕΜΒΑΙΝΕΙ ΜΕΤΡΙΑ	-	1 ^ο , 2 ^ο , 4 ^ο , 5 ^ο	-
ΔΕΝ ΠΑΡΕΜΒΑΙΝΕΙ	-	-	8 ^ο

ΠΙΝΑΚΑΣ 3: ΣΧΕΣΗ ΝΗΠΙΑΓΩΓΟΥ ΚΑΙ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

ΠΑΙΔΙΑ	ΜΕΤΑΚΙΝΟΥΝΤΑΙ	ΔΕΝ ΜΕΤΑΚΙΝΟΥΝΤΑΙ
ΝΗΠΙΑΓΩΓΟΣ		
ΠΑΡΕΜΒΑΙΝΕΙ ΣΥΧΝΑ	-	3 ^ο , 6 ^ο , 7 ^ο
ΠΑΡΕΜΒΑΙΝΕΙ ΜΕΤΡΙΑ	1 ^ο , 2 ^ο , 4 ^ο , 5 ^ο	-
ΔΕΝ ΠΑΡΕΜΒΑΙΝΕΙ	8 ^ο	-

4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Παρατηρήθηκαν συνολικά οχτώ διαφορετικές τάξεις νηπιαγωγείων. Η παρατήρηση αφορούσε τους τρόπους παρέμβασης των νηπιαγωγών στο παιχνίδι των παιδιών κατά τη διάρκεια των ελεύθερων δραστηριοτήτων. Μέσα από την παρατήρηση του ρόλου της νηπιαγωγού παρατηρήθηκε επίσης το παιχνίδι των παιδιών στις γωνιές, ο χώρος του νηπιαγωγείου και οι μετακινήσεις των παιδιών στην τάξη.

Από τα οχτώ νηπιαγωγεία στα τρία (3^ο , 6^ο , 7^ο) οι παρεμβάσεις των νηπιαγωγών ήταν συχνές κάτι που μας ικανοποίησε ιδιαίτερα. Ωστόσο, υπήρχαν νηπιαγωγεία (1^ο , 2^ο , 4^ο , 5^ο) που οι παρεμβάσεις της νηπιαγωγού ήταν μέτριες. Συναντήσαμε επίσης και ένα νηπιαγωγείο (8^ο) όπου δεν υπήρχαν σχεδόν καθόλου παρεμβάσεις της νηπιαγωγού.

Αρχίζοντας από τις συχνές παρεμβάσεις της νηπιαγωγού, παρατηρήθηκε ότι οι νηπιαγωγοί παρατηρούσαν το παιχνίδι όλων των παιδιών. Δεν περιορίζονταν όμως στη παρατήρηση αλλά πολύ συχνά παρεμβαίνανε για να παροτρύνουνε τα παιδιά να παίξουνε, τα καθοδηγούσανε όταν ήταν χρήσιμο, παίζανε μαζί τους , τα ενθαρρύνανε, τηρούσαν και επισήμαναν τους κανόνες της τάξης και έλυναν τυχόν διαφορές των παιδιών . Αυτή η συμπεριφορά των νηπιαγωγών επηρέαζε θετικά τα παιδιά. Το παιχνίδι των παιδιών ήταν ευχάριστο, δημιουργικό και είχε εξέλιξη. Τα παιδιά παίζανε σε όλες τις γωνιές ήσυχα και έδειχναν ενδιαφέρον για αυτό που κάνουν.

Στις τάξεις όπου οι νηπιαγωγοί παρεμβαίνανε σπάνια και σχεδόν καθόλου τα παιδιά δεν είχαν την ίδια συμπεριφορά. Πιο συγκεκριμένα οι νηπιαγωγοί δεν παρατηρούσαν πάντα το παιχνίδι των παιδιών και παρεμβαίνανε περισσότερο για να επιβάλουν την τάξη. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα το παιχνίδι των παιδιών να μην χαρακτηρίζεται από δημιουργικότητα και φαντασία. Τα παιδιά συχνά βαριόταν εύκολα, αφήναν το παιχνίδι τους και μετακινούνταν στην τάξη χωρίς να παίζουν σε κάποια γωνιά.

Σχετικά με τις απαντήσεις των νηπιαγωγών για το τι πιστεύουν ότι κάνουν στις ελεύθερες δραστηριότητες φάνηκε ότι οι νηπιαγωγοί με μέτρια και σχεδόν καθόλου παρέμβαση υπερεκτιμούσαν τη συμπεριφορά καθώς η συμπεριφορά τους ήταν διαφορετική από αυτή που πίστευαν ότι έχουν. Αντίθετα οι νηπιαγωγοί με συχνές παρεμβάσεις ήταν περισσότερο συνειδητοποιημένες καθώς η συμπεριφορά τους ήταν αντίστοιχη με αυτή που πίστευαν για τον εαυτό τους.

Προέκυψαν, λοιπόν τα εξής συμπεράσματα:

Η παρέμβαση της νηπιαγωγού μπορεί να επηρεάσει θετικά το παιχνίδι των παιδιών στις γωνιές αν:

Παρατηρεί
Ενθαρρύνει
Παροτρύνει

Συμμετέχει Καθοδηγεί

Με την παρέμβαση την νηπιαγωγού μπορεί τα παιδιά:

- Να συμμετέχουν
- Να παίζουν ευχάριστα
- Να παίζουν δημιουργικά(Αναλαμβάνουν ρόλους, χρησιμοποιούν τα υλικά με πολλαπλούς τρόπους)
- Να αναπτύξουν τη φαντασία τους
- Να συνεργάζονται με τα άλλα παιδιά
- Να επικοινωνούν καλύτερα

Συνοψίζοντας, μπορούμε να πούμε ότι επιβεβαιώνονται οι αρχικές μας υποθέσεις. Η παρέμβαση της νηπιαγωγού είναι σημαντική και επηρεάζει θετικά το παιχνίδι των παιδιών. Μέσο της παρέμβασης της νηπιαγωγού ενισχύεται το ομαδικό πνεύμα και το αίσθημα της συντροφικότητας και της αλληλεγγύης ανάμεσα στα μέλη της ομάδας. Επίσης, υποβοηθάει το παιδί να ανακαλύψει τη γνώση με τη δημιουργία καταστάσεων προβληματισμού ενθαρρύνοντας το να πειραματίζεται, να δημιουργεί και να αναπτύσσεται νοητικά οικοδομώντας συγχρόνως και τους απαραίτητους μηχανισμούς για την κατάκτηση της γνώσης. Επιπλέον, η νηπιαγωγός μέσω της παρατήρησης του παιχνιδιού μπορεί να αντιληφθεί τον τρόπο σκέψης και δράσης των παιδιών.

5. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΣΤΗΝ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΤΟΥ ΠΑΙΧΝΙΔΙΟΥ

Σύμφωνα με έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί στους χώρους των νηπιαγωγείων έχει διαπιστωθεί πως η κατάσταση που επικρατεί σήμερα δεν συμβαδίζει με την παιδαγωγική πράξη όσο θα έπρεπε. Αυτό συμβαίνει γιατί οι νηπιαγωγοί ίσως να μην διαθέτουν τις απαραίτητες γνώσεις που χρειάζονται για τη σημασία του παιχνιδιού με αποτέλεσμα να μην δημιουργούνται συνθήκες που ευνοούν την ολόπλευρη ανάπτυξη του παιδιού μέσα από το παιχνίδι.

Το νηπιαγωγείο αποτελεί χώρο όπου τα παιδιά θα αναπτυχθούν, θα αναπτύξουν φαντασία, αυτονομία, δημιουργικότητα. Για να μπορέσουν όμως όλα αυτά να πραγματοποιηθούν στους χώρους του νηπιαγωγείου πρέπει οι νηπιαγωγοί να παρέχουν ελευθερία στα παιδιά και να μην περιορίζονται στους παραδοσιακούς τρόπους διδασκαλίας.

Για να μπορέσουν επίσης οι νηπιαγωγοί να αποκτήσουν τις απαραίτητες ικανότητες για την παιδαγωγική του παιχνιδιού πρέπει να παίξουν και οι ίδιοι, πρέπει δηλαδή να αποκτήσουν την δική τους εμπειρία ώστε να μπορούν να συμμετέχουν σωστά στο παιχνίδι των παιδιών.

Ακόμη απαραίτητο είναι οι νηπιαγωγοί να διαθέτουν ικανότητα παρατήρησης. Μέσα στα πλαίσια την εκπαίδευσης τους πρέπει να συμπεριλαμβάνεται και η παρατήρηση ώστε να αποκτήσουν ικανότητες και κρίση σχετικά με τα σημεία τα οποία θα παρατηρήσουν για να πληροφορηθούν για τις ανάγκες, τα ενδιαφέροντα και τη συμπεριφορά των παιδιών.

Όλα όσα αναφέρθηκαν πρέπει να πραγματοποιηθούν κατά τη διάρκεια της φοίτησης των νηπιαγωγών στο πανεπιστήμιο και να κατακτηθούν μέσα από την πρακτική τους άσκηση.

(Πανταζής, 1997, 1999) .

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αραβανής, Γ. (1981) *Το παιδικό παιχνίδι*, Αθήνα: Εθνική Ακαδημία Σωματικής Αγωγής

Αυγητίδου, Σ. (2001) *Το παιχνίδι, σύγχρονες ερευνητικές και διδακτικές προσεγγίσεις*, Αθήνα: Τυπωθήτω

Abbadie M. , (1978) *Τα παιδιά από 4 έως 5 χρόνων στο Νηπιαγωγείο*, Αθήνα: Δίπτυχο

Βασιλειάδου, Ε. (1979) *Η θεωρία του Jean Piaget και η προσχολική αγωγή*, Αθήνα: Δίπτυχο

Βοσνιάδου, Σ. , (1991) *Παρατηρώντας και καταγράφοντας τη συμπεριφορά των παιδιών*, Αθήνα: Gutenberg

Bredenkamp S. – Copple C. , (1998) *Καινοτομίες στην προσχολική εκπαίδευση: Αναπτυξιακά κατάλληλες πρακτικές στα προσχολικά προγράμματα*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα

Γερμανός, Δ. , (1993) *Χώρος και Διαδικασίες Αγωγής*, Αθήνα: Gutenberg

Γκουγκούλη Κ. – Κουριά Α. , (2000) *Παιδί και Παιχνίδι στη νεοελληνική κοινωνία*, Αθήνα: Καστανιώτη

Cole, R. M. , (2002) *Η ανάπτυξη των παιδιών*, Αθήνα: Τυπωθήτω

Garvey, C. , (1990) *Το παιχνίδι: η επίδραση του στην εξέλιξη του παιδιού*, Αθήνα: Κουτσουμπός Α.Ε.

Δαράκη Π. , Χατζηκωνσταντίνου Φ. , (1981) *Παιδικοί σταθμοί και νηπιαγωγεία*, Αθήνα: Δίπτυχο

Δημητρίου – Χατζηνεοφύτου Λ. , (1997) *Τα 6 πρώτα χρόνια της ζωής*, Αθήνα: Singular

Δημητρόπουλος Ε. Γ. , (2004) *Εισαγωγή στη Μεθοδολογία της Επιστημονικής Έρευνας*, Αθήνα: Ελλην

Decroly – Monchamp , *Παιδαγωγικά Παιχνίδια για τα μικρά παιδιά*, Αθήνα: Δίπτυχο

Κουτσουβάνου Ε. , (2000) *Θεωρία και μεθοδολογία της προσχολικής εκπαίδευσης*, Αθήνα: Πατάκη

Κιτσαράς Γ. Δ. , (2004) *Προγράμματα, Διδακτική Μεθοδολογία Προσχολικής Αγωγής*, Αθήνα, έκδοση του συγγραφέα

Κόφφας, Α. , (1994) *Γενική Διδακτική Μεθοδολογία Δραστηριοτήτων Προσχολικής Αγωγής. Εμπειρική και θεωρητική προσέγγιση προβλημάτων της γενικής διδακτικής μεθοδολογίας του Νηπιαγωγείου*, Ρέθυμνο: χ. ε.

Κυριαζοπούλου – Βαηλάκη, Π. , (1997) *Νηπιαγωγική, τόμος 3*, Αθήνα: Βλάσση

Haussaye J. , (2000) *Δεκαπέντε Παιδαγωγοί, σταθμοί στην ιστορία της παιδαγωγικής σκέψης*, Αθήνα, Μεταίχμιο

Μπεζεβέγκη, (1991) *Νοητικό επίπεδο και συμβολικό παιχνίδι στην Π. Ψ. Ε. Λ.*, Αθήνα

Michalopoulou, Aik. , (2001) *A Spatio-Pedagogical Approach to the Symbolic Play as Kindergarten Activity in Early Childhood*, *European Early Childhood Education Research Journal* , vol. 9, No 2, 59-68.

Οδηγός Νηπιαγωγού, (2007) *Εκπαιδευτικοί σχεδιασμοί, Δημιουργικά περιβάλλοντα μάθησης*, Αθήνα: Gutenberg

Ομάδα συγγραφέων, (1990) *Βιβλίο δραστηριοτήτων για το νηπιαγωγείο*, Αθήνα: Ο. Ε. Δ. Β.

Πανταζής Σ. Χ. , (1997, 1999) *Η Παιδαγωγική και το Παιχνίδι – Αντικείμενο στο χώρο του νηπιαγωγείου: ερευνητική προσέγγιση*, Αθήνα, Gutenberg

Παπαδοπούλου Β. Γ. , (1999) Παρατήρηση Διδασκαλίας: Θεωρητικό Πλαίσιο και εφαρμογές, Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη

Παρασκευόπουλος Ι. , (1993) Μεθοδολογία Επιστημονικής Έρευνας, Αθήνα: χ. ο.

Piaget J. , (1979) Ψυχολογία και Παιδαγωγική, Αθήνα: Νέα Σύνορα

Σιβροπούλου Ρ. , (1997) Η οργάνωση και ο σχεδιασμός του χώρου στο πλαίσιο του παιχνιδιού, Αθήνα: Πατάκη

Τσιαντζή Σ. Μ. , (1996) Αγωγή της Προσχολικής Ηλικίας, Αθήνα: Gutenberg

Χατζηχρήστου Χ. Γ. , (2008) Εισαγωγή στη Σχολική Ψυχολογία, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΟΔΗΓΟΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗΣ

1. Χώρος. Περιγραφή χώρου
2. Περιγραφή του παιχνιδιού(υλικά που χρησιμοποιούνται, ρόλοι που αναλαμβάνουν τα παιδιά)
3. Μετακινήσεις των παιδιών
4. Ρόλος νηπιαγωγού(παρέμβαση, συμμετοχή)
5. Συγκρίσεις(μεταξύ διαφορετικών τάξεων)

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Νηπιαγωγείο.....
Αριθμός παιδιών.....
Συνολική υπηρεσία σε έτη.....
Περιοχή.....

1. Κατά τη διάρκεια των ελεύθερων δραστηριοτήτων παρατηρείται το παιχνίδι των παιδιών;

- Πάντα
- Συχνά
- Μερικές φορές
- Σπάνια
- Καθόλου

Αιτιολογείστε την απάντησή σας.

.....
.....
.....
.....
.....

2. Εφόσον εφαρμόζετε παρατήρηση, τι παρατηρείται συνήθως στο παιχνίδι τους;

- Τις μεταξύ τους σχέσεις
- Τις δυσκολίες που μπορεί να αντιμετωπίζουν
- Τη γλωσσική τους ικανότητα
- Άλλο.....

Αιτιολογείστε την απάντησή σας.

.....

.....

.....

.....

3. Ποια παιδιά συνηθίζετε να παρατηρείτε;

- Όλα
- Αυτά που δεν παρουσιάζουν επιθυμητή συμπεριφορά
- Άλλο.....

Αιτιολογείστε την απάντησή σας.

.....

.....

.....

.....

4. Παρεμβαίνετε στο παιχνίδι των παιδιών κατά τη διάρκεια των ελεύθερων δραστηριοτήτων;

- Πάντα
- Συχνά
- Μερικές φορές
- Σπάνια
- Καθόλου

Αιτιολογείστε την απάντησή σας.

.....
.....
.....
.....
.....

5. Εφόσον παρεμβαίνετε στο παιχνίδι των παιδιών, με ποιο τρόπο παρεμβαίνετε συνήθως:

- Αφήνω τα παιδιά ελεύθερα
- Τα παροτρύνω
- Τα καθοδηγώ
- Παίζω μαζί τους
- Παρεμβαίνω για να επιβάλω την τάξη
- Άλλο.....

Αιτιολογείστε την απάντησή σας.

.....
.....
.....
.....
.....

6. Πιστεύετε πως ο χρόνος που έχετε στη διάθεσή σας είναι ικανοποιητικός ώστε να είστε και παρατηρητής και εκπαιδευτικός ταυτόχρονα;

Ναι

Όχι

Αιτιολογείστε την απάντησή σας.

.....

.....

.....

.....

.....

Σας ευχαριστώ πολύ για το χρόνο σας

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

004000105658